بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިސަރުކާރުގެ ގެޒެޓު

ވޮލިއުމް: 52 އަދަދު: 177 ތާރީޚު: 6 މުޙައްރަމް 1445 – 24 ޖުލައި 2023 ހޯމަ

ގަވާއިދު ނަންބަރު: 2023/R-134

ޤާނޫނު ނަންބަރު 6/2006 (ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަނުގެ ޤާނޫނު) ގެ ދަށުން ކޮމިޝަނުން ބަލާ މައްސަލަތައް ތަޙްޤީޤުކުރުމުގައި އަމަލުކުރާނެ ގޮތުގެ ގަވާއިދު

ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ އޮފީސް
ބޮޑުތަކުރުފާނުމަގު
މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ

ފޯން: 3336211
މޮބައިލް: 7242885
ވެބްސައިޓް: www·gazette·gov·mv

- ގަވާއިދުތަކާއި އުސޫލުތަކަށް ގެޒެޓުގައި ޝާއިޢުކޮށްދިނުމަށް އެދި ފޮނުއްވާނީ legalaffairs@po·gov·mv އަށެވެ.

بسم الله الرحمن الرحيم

ހިއުމަންރައިޓްސް ކޮމިޝަން އޮފް ދަ މޯލްޑިވްސް
މާލެ،
ދިވެހިރާއްޖެ.

ޤާނޫނު ނަންބަރު 6/2006 (ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަނުގެ ޤާނޫނު) ގެ ދަށުން ކޮމިޝަނުން ބަލާ މައްސަލަތައް ތަހުޤީޤުކުރުމުގައި ޢަމަލުކުރާނެ ގޮތުގެ ގަވާއިދު

އެއްވަނަ ބާބު

ފެށުން

ތަޢާރަފާއި ނަން

1. (ހ) މިއީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 6/2006 (ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަނުގެ ޤާނޫނު) ގެ ދަށުން އެ ކޮމިޝަނަށް ހުށަހެޅޭ މައްސަލަތަކާއި ކޮމިޝަނުގެ އަމިއްލަ އިސްނެގުމުގެ މަތިން ބަލާ މައްސަލަތައް ތަހުޤީޤުކުރުމުގައި ކޮމިޝަނުން ޢަމަލުކުރަންޖެހޭ އުސޫލުތައް ބަޔާންކުރުމުގެ ގަވާއިދެވެ.

(ށ) މި ގަވާއިދަށް ކިޔާނީ، "ޤާނޫނު ނަންބަރު 6/2006 (ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަނުގެ ޤާނޫނު) ގެ ދަށުން ކޮމިޝަނުން ބަލާ މައްސަލަތައް ތަހުޤީޤުކުރުމުގައި ޢަމަލުކުރާނެ ގޮތުގެ ގަވާއިދު" އެވެ.

(ނ) މި ގަވާއިދު އެކުލަވައިލައިފައިވަނީ، ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަނުގެ ޤާނޫނުގެ 31 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަނަށް ލިބިދޭ ބާރުގެ ދަށުންނެވެ.

ގަވާއިދު ހިންގާ ފަރާތް

2. މި ގަވާއިދު ހިންގާނީ، ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަން އޮފް ދަ މޯލްޑިވްސްއިންނެވެ.

މަޤްސަދު

3. މި ގަވާއިދުގެ މައިގަނޑު މަޤްސަދުތައް ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައި މިވަނީއެވެ.

(ހ) ކޮމިޝަނަށް މައްސަލަ ހުށަހެޅުމުގައި ޢަމަލުކުރާނެ އުސޫލު ކަނޑައެޅުން.

(ށ) މީހެއްގެ އިންސާނީ ޙައްޤެއް ނިގުޅައިގެންފިކަމަށް، ނުވަތަ އިންސާނީ ޙައްޤެއް ނިގުޅައިގަތުމުގައި ބައިވެރިވެއްޖެކަމަށް، ނުވަތަ އެފަދަ ކަމަކަށް

އެހީތެރިވެއްޖެކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ޝަކުވާތަކާއި، ކޮމިޝަނަށް އެފަދަ ކަމެއް ހިނގާކަމަށް ނުވަތަ ހިނގައިފައިވާކަމަށް ގަބޫލުކުރެވޭ މައްސަލަތައް ބެލުމުގައި ޢަމަލުކުރާނެ އުސޫލު ކަނޑައެޅުން.

(ނ) ކޮމިޝަނުން ކުރާ ތަޙުޤީޤާ ގުޅޭގޮތުން ކޮމިޝަނަށް ހާޒިރުކުރާ ފަރާތްތައް ހާޒިރުކޮށް ބަޔާން ނަގައި، އެ ފަރާތްތަކަށް ސުވާލުކުރުމުގައި ޢަމަލުކުރާނެ އިޖުރާއަތު ކަނޑައެޅުން.

(ރ) ކޮމިޝަނުން ކުރާ ތަޙުޤީޤުތަކުގައި މައްސަލަޔާ ގުޅުންހުރި ފަރާތްތަކުގެ ޙައްޤުތައް ހަނިނުވާނެ ގޮތަކަށް ހަރުދަނާގޮތެއްގައި އެކަށީގެންވާ އަވަސްގޮތެއްގައި މައްސަލަތައް ބެލުމުގައި ޢަމަލުކުރާނެ ގޮތްތައް ކަނޑައެޅުން.

(ބ) ކޮމިޝަނުން ތަޙުޤީޤުކުރާ މައްސަލަތަކުގައި ހުރި ހެކި ހޯދުމާއި [illegible] މައްސަލަތަކާ ގުޅުންހުރި [illegible] [illegible] މުއްދަތު ކަނޑައެޅުން.

(ޅ) ކޮމިޝަނަށް ހުށަހަޅާ މައްސަލަތަކާއި [illegible] ބަލައި [illegible]، ކޮމިޝަނުން [illegible] ކޮމިޝަނުން ޢަމަލުކުރާނެ އިޖުރާއަތު ކަނޑައެޅުން.

ދެވަނަ ބާބު

މައްސަލަ ހުށަހެޅުން

ކޮމިޝަނުން ބަލާނެ މައްސަލަތައް

4. ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަނުގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން، އަންނަނިވި ބާވަތްތަކުގެ މައްސަލަތައް ކޮމިޝަނަށް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.

(ހ) މީހެއްގެ އިންސާނީ ޙައްޤެއް ނިގުޅައިގަނެވިފައިވާކަމަށް، ނުވަތަ އިންސާނީ ޙައްޤެއް ނިގުޅައިގަނެވިދާނެކަމަށް، ނުވަތަ [illegible] [illegible] [illegible] ހުށަހަޅާ މައްސަލަ.

(ށ) މީހެއްގެ އިންސާނީ ޙައްޤެއް ނިގުޅައިގަނެވިފައިވާކަމަށް، ނުވަތަ އިންސާނީ ޙައްޤެއް ނިގުޅައިގަނެވިދާނެކަމަށް، ނުވަތަ [illegible] ކޮމިޝަނަށް [illegible] ކަމަށް [illegible] މައްސަލަ.

(ނ) މީހެއްގެ އިންސާނީ ޙައްޤެއް ނިގުޅައިގަތުމުގެ އަމަލެއް ހިނގަން އުޅޭކަން ނުވަތަ އިންސާނީ ޙައްޤެއް ނިގުޅައިގަތުމުގެ އަމަލެއް ހިނގާކަމަށް ނުވަތަ އެފަދަ އަމަލެއް ހިނގައިފައިވާކަމަށް ކޮމިޝަނަށް ގަބޫލުކުރެވޭ މައްސަލަތައް.

(ރ) މީހެއްގެ އިންސާނީ ޙައްޤެއް ނިގުޅައިގަތުމުގެ އަމަލެއް ހިނގުން ހުއްޓުވުމަށް ނުވަތަ ހިނގުން ހުއްޓުވުމަށް ޓަކައި ފިޔަވަޅުއެޅުމުގައި އިހުމާލުވެފައިވާކަމަށް ކޮމިޝަނަށް ފެންނަ ނުވަތަ ގަބޫލުކުރެވޭ މައްސަލަތައް.

(ބ) ޝަރީޢަތުގައި ހިނގަމުންދާ މައްސަލައެއްގައި، މީހެއްގެ އިންސާނީ ޙައްޤުތަކަށް އުނިކަމެއް ލިބިއްޖެކަމަށް ނުވަތަ އިންސާނީ ޙައްޤުތަކަށް އުނިކަމެއް ކަނޑައެޅިގެން ލިބިދާނެކަމަށް، މައްސަލަ ބަލާ ފަނޑިޔާރަށް ނުވަތަ ބަންޑާރަ ނައިބަށް ނުވަތަ މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ފަރާތަކަށް ފެނިގެން ކޮމިޝަނަށް ހުށަހަޅާ މައްސަލަތައް ނުވަތަ ކޮމިޝަނުން އިސްނަގައިގެން ބަލާ މިފަދަ މައްސަލަތައް.

(ޅ) މީހެއްގެ ނުވަތަ ބައެއްގެ އިންސާނީ ޙައްޤުތަކަށް އުނިކަމެއް ލިބިއްޖެކަމަށް ބުނެ، ނުވަތަ އިންސާނީ ޙައްޤުތަކަށް އުނިކަމެއް ލިބިދާނެކަމަށް ހުށަހަޅާ ޝަކުވާތަކާ ގުޅިގެން މައްސަލަތައް.

ކޮމިޝަނުގެ އަމިއްލަ އިސްނެގުމުގެ މަތިން ބަލާ މައްސަލަތައް

5. އަންނަނިވި ހާލަތްތަކުގައި މީހެއްގެ އިންސާނީ ޙައްޤެއް ނިގުޅައިގެންފިކަމަށް ނުވަތަ ހަނިކޮށްފައިވާކަމަށް ނުވަތަ އެފަދަ ކަމެއް ހިނގައިފައިވާކަމަށް ކޮމިޝަނުގެ ސަމާލުކަމަށް އަތުވެއްޖެނަމަ، ކޮމިޝަނުގެ އަމިއްލަ އިސްނެގުމުގެ މަތިން އެ މައްސަލައެއް ތަޙުޤީޤުކޮށް ބަލައި، ފިޔަވަޅުއެޅުމުގެ ބާރު ކޮމިޝަނަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(ހ) މީހެއްގެ އިންސާނީ ޙައްޤެއް ނިގުޅައިގެންފިކަމަށް ނުވަތަ ހަނިކޮށްފައިވާކަމަށް ނުވަތަ އެފަދަ ކަމެއް ހިނގައިފައިވާކަމަށް ނުވަތަ ހިނގައިދާނެކަމަށް ވަކި ފަރާތަކުން ނުވަތަ ފަރާތްތަކެއްގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކޮށް މީޑިއާގައި ޚަބަރު ފެތުރުން.

(ށ) މީހެއްގެ އިންސާނީ ޙައްޤެއް ނިގުޅައިގެންފިކަމަށް ނުވަތަ ހަނިކޮށްފައިވާކަމަށް ނުވަތަ އެފަދަ ކަމެއް ހިނގައިފައިވާކަމަށް ނުވަތަ ހިނގައިދާނެކަމަށް ވަކި ފަރާތަކުން ނުވަތަ ފަރާތްތަކެއްގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކޮށް ސޯޝަލް މީޑިއާގައި ޚަބަރު ފެތުރުން.

(ށ) މީހެއްގެ އިންސާނީ ޙައްޤުތައް ނިގުޅައިގަނެވިކަމަށް ނުވަތަ ހަނިކޮށްފައިވާކަމަށް ނުވަތަ އެފަދަ ކަމެއް ހިނގައިފައިވާކަމަށް ނުވަތަ ހިނގައިދާނެކަމަށް ކޮމިޝަނުގެ އަތުން މަސައްކަތްތަކުގެ ތެރެއިން ފާހަގަކުރެވުން.

(ނ) އެއްވެސް ފަރާތަކުން ކޮމިޝަނަށް ފޮނުވާ ކޮޕީ ސިޓީއެއް ނުވަތަ ލިޔުމަކުން އިންސާނީ ޙައްޤަކަށް އުނިކަމެއް ލިބުމުގެ ފުރުސަތު އޮތްކަމަށް ނުވަތަ ޙައްޤެއް ނިގުޅައިގަނެވިފައިވާކަމަށް ނުވަތަ އިންސާނީ ޙައްޤެއް ނިގުޅައިގަތުމަށް އެހީތެރިވެއްޖެކަމަށް ނުވަތަ އެއްބާރުލުން ދީފައިވާކަމަށް ކޮމިޝަނަށް ފެނުން.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) އިން ފެށިގެން (ށ) ގެ ނިޔަލަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހާލަތްތަކުގެ އިތުރުން، ކޮމިޝަނުން އިސްނަގައިގެން ބަލަންޖެހޭކަމަށް ގަބޫލުކުރާ ނުވަތަ ކޮމިޝަނަށް ލިބޭ މަޢުލޫމާތަކާ ގުޅިގެން، އެ މައްސަލައަކީ ކޮމިޝަނުން ބަލަންޖެހޭފަދަ މައްސަލައެއްކަމަށް ގަބޫލުކުރާ، އެކަށީގެންވާ ސަބަބުތަކެއް ހުރުން.

މައްސަލަ ހުށަހެޅޭނެ ފަރާތްތައް

6. ކޮމިޝަނަށް މައްސަލަ ހުށަހެޅޭނީ، ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަރާތްތަކުންނާއި ފަރާތްތަކަށެވެ.

(ހ) އިންސާނީ ޙައްޤު ގެއްލިފައިވާ ނުވަތަ ހަނިކުރެވިފައިވާ ކޮންމެ ފަރާތެއް.

(ށ) މީހެއްގެ އިންސާނީ ޙައްޤުތައް ނިގުޅައިގަނެވިކަމަށް، ނުވަތަ ނިގުޅައިގަނެވޭކަމަށް، ނުވަތަ ނިގުޅައިގަތުމަށް މަސައްކަތް ކުރަމުންދާކަމަށް، ނުވަތަ އެފަދަ ކަމެއް ކުރުމުގައި ހަރަކާތްތެރިވަމުންދާކަމަށް މަޢުލޫމާތު ލިބޭ ކޮންމެ ފަރާތެއް.

(ނ) ދައުލަތުގެ އިދާރާތައް ނުވަތަ ޤާނޫނުން ތަންފީޛުކުރުމުގެ ބާރުލިބިގެން އެހެން އިދާރާއަކުން ބަލަހައްޓަމުންދާ މައްސަލައަކާ ގުޅިގެން، އެ އިދާރާއެއް.

(ރ) އިންސާނީ ޙައްޤުތައް ރައްކާތެރިކޮށް ކުރިއެރުވުމުގައި ހަރަކާތްތެރިވާ [illegible] މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތްތަކާއި ޖަމުޢިއްޔާތައް.

އެއް ފަރާތަށްވުރެ ގިނަ ފަރާތުން މައްސަލަ ހުށަހެޅުން

7. އެއް ހާދިސާއަކާ ގުޅިގެން ނުވަތަ ކަމަކާ ގުޅިގެން އެއް ފަރާތަށް ވުރެ ގިނަ ފަރާތުން މައްސަލަ ރައްދުވާ ފަރާތަކީ ނުވަތަ އިދާރާއަކީ އެއް ފަރާތެއް ކަމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާނަމަ، އަދި މައްސަލަތައް އެއް މައްސަލައެއްގެ ގޮތުގައި ތަރުތީބުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު ކޮމިޝަނަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

މައްސަލަ ހުށަހެޅިދާނެ ގޮތް

8. (ހ) އަންނަނިވި ގޮތްތަކުންކުރެ ކޮންމެ ގޮތަކުން ވެސް، ކޮމިޝަނަށް މައްސަލަ ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.

(1) ކޮމިޝަނުގެ ހިލޭ ގުޅޭ ފޯނު ނަންބަރު 1424 މެދުވެރިކޮށް؛

(2) ކޮމިޝަނަށް ފޮނުވާ ލިޔުމަކުން؛

(3) ކޮމިޝަނުގެ ރަސްމީ އީ-މެއިލަށް ފޮނުވާ އީމެއިލެއް މެދުވެރިކޮށް؛

(4) ކޮމިޝަނަށް ހާޒިރުވެގެން؛ މި ގޮތުން ކޮމިޝަނަށް ހާޒިރުވެގެން މައްސަލަ ހުށަހަޅާނީ ކޮމިޝަނުގެ ރަސްމީ މަސައްކަތު ގަޑީގައެވެ.

(5) ކޮމިޝަނުގެ ވެބްސައިޓުގައި އާންމުކޮށްފައިވާ "ކޮމިޝަނަށް މައްސަލަ ހުށަހަޅާ ފޯމު" މެދުވެރިކޮށް؛

(6) ކޮމިޝަނުގެ ވެބް ޕޯޓަލް މެދުވެރިކޮށް.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކޮމިޝަނުގެ ހިލޭ ގުޅޭ ފޯނު ނަންބަރު 1424 އަކީ ކޮންމެ ދުވަހެއްގެ ހެނދުނު 08:00 އިން ރޭގަނޑު 00:00 އަށް އަދި ރަސްމީ ބަންދު ދުވަސްތަކުގެ މެންދުރު ފަހު 14:00 އިން ރޭގަނޑު 00:00 އާ ދެމެދުގެ ގަޑިތަކުގައި މައްސަލަ ހުށަހެޅުމަށް ގުޅޭނެ ނަންބަރެކެވެ. މި ނަންބަރަށް އަންނަ ކޯލްތަކަށް ޖަވާބުދާރީވާނީ އިންވެސްޓިގޭޝަން ޑިޕާޓްމަންޓުގެ، އެކަމަށް ކަނޑައަޅައިފައިވާ މުވައްޒަފުންނެވެ. މި ނަންބަރަށް އަންނަ ކޯލްތަކަށް ޖަވާބުދާރީވުމުގައި، އެ ކޯލްތަކާ ގުޅިގެން ފިޔަވަޅުއެޅުމުގައި ޢަމަލުކުރާނީ އުސޫލު ކޮމިޝަނުން އެކުލަވައިލަންވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (5) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ "ކޮމިޝަނަށް މައްސަލަ ހުށަހަޅާ ފޯމު" ކޮމިޝަނުގެ ވެބްސައިޓް މެދުވެރިކޮށް ޑައުންލޯޑު ކުރެވޭގޮތަށް ހަމަޖައްސަންވާނެއެވެ. އަދި ކޮމިޝަނުގެ ކައުންޓަރުން، އެ ފޯމު ލިބޭނެ އިންތިޒާމު ކޮމިޝަނުން ހަމަޖައްސަންވާނެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (6) ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން ކޮމިޝަނުގެ ވެބް ޕޯޓަލް މެދުވެރިކޮށް މައްސަލަތައް ހުށަހަޅާއިރު، ކޮމިޝަނުގެ ރަސްމީ ވެބްސައިޓުގައި އެކަމަށް ކަނޑައަޅައިފައިވާ ލިންކް/ ބަޓަން ބޭނުންކުރަންވާނެއެވެ.

(ބ) މި ގަވާއިދުގެ ދަށުން ކޮމިޝަނަށް މައްސަލަ ހުށަހެޅުމުގައި ޢަމަލުކުރާނެ އުސޫލު ކޮމިޝަނުން އެކުލަވައިލަންވާނެއެވެ.

9. މައްސަލަ ހުށަހެޅުމުގައި ފުރިހަމަވާންޖެހޭ ކަންކަން

(ހ) މި ގަވާއިދުގެ 8 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތްތަކުގެ ތެރެއިން ކޮންމެ ގޮތަކުން ކޮމިޝަނަށް މައްސަލައެއް ހުށަހެޅި ކަމުގައި ވިޔަސް، މައްސަލަ ހުށަހަޅާ ފަރާތުން، އެ މައްސަލައަކާ ގުޅޭ އަންނަނިވި މަޢުލޫމާތު ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.

(1) މައްސަލަ ހުށަހެޅި ފަރާތުގެ ކާކުކަން އަންގައިދޭނެ މަޢުލޫމާތުގެ ތެރެއިން، އެ ފަރާތުގެ ނަމާއި، ދިވެހި ރައްޔިތެއްކަން އަންގައިދޭ ކާޑު ނަންބަރާއި، ބިދޭސީއެއްނަމަ ޕާސްޕޯޓު ނަންބަރު ނުވަތަ ވޯރކް ވިސާ ނަންބަރު، ދާއިމީ އެޑްރެސް (ބަންދުއްގައި ނުވާ ފަރާތެއްނަމަ ފޯނު ނަންބަރާއި އީމެއިލް އެޑްރެސް)؛ މައްސަލަ ހުށަހަޅާ ފަރާތަކީ ވަކި ފަރުދެއްނަމަ، އެ ފަރާތެއްގެ ކާކުކަން އަންގައިދޭ މަޢުލޫމާތު ހިމެނުން، އެ ފަރާތެއްގެ ދިވެހި ރައްޔިތެއްކަން އަންގައިދޭ ކާޑުގެ ކޮޕީ ނުވަތަ ޕާސްޕޯޓުގެ ކޮޕީ ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ؛

(2) މައްސަލަ ހުށަހަޅަނީ އެހެން މީހެއްގެ ފަރާތުންނަމަ، އެ ފަރާތާ ހުރި ގުޅުން (ހައިސިއްޔަތު)؛

(3) މައްސަލަ ހުށަހަޅާ ފަރާތަކަށް އެނގިފައިވާ މިންވަރަކަށް ހުށަހަޅާ މައްސަލައިގައި ޙައްޤު ގެއްލިފައިވާ ކަމަށް ބަޔާންކުރާ ފަރާތް ނުވަތަ ފަރާތްތަކުގެ ކާކުކަން އަންގައިދޭ މަޢުލޫމާތާއި، އެޑްރެހާއި، އެ ފަރާތަކަށް ގުޅޭނެ ފޯނު ނަންބަރު ނުވަތަ އީމެއިލް އެޑްރެސް؛

(4) މައްސަލައިގެ ތަފްސީލު؛ އެގޮތުން އެނގޭ މިންވަރަކަށް ހާދިސާ ހިނގި ތާރީޚާއި، ހާދިސާ ހިނގައިފައިވާ ނުވަތަ ހިނގަމުންދާ ތަނާއި، މުއްދަތާއި، ގެއްލިފައިވާ ނުވަތަ ހަނިކުރެވިފައިވާ ޙައްޤުގެ ތަފްސީލު ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ؛

(5) އެނގޭ މިންވަރަކަށް، ޙައްޤެއް ހިފެހެއްޓިކަމަށް ނުވަތަ ނިގުޅައިގެންދިޔަކަމަށް ނުވަތަ ހިފެހެއްޓުމުގައި ނުވަތަ ނިގުޅައިގަތުމުގައި ބައިވެރިވިކަމަށް ނުވަތަ އެފަދަ ކަމަކަށް އެހީތެރިވިކަމަށް ތުހުމަތުކުރާ މައްސަލަ ރައްދުވާ ފަރާތުގެ މަޢުލޫމާތު؛

(6) މައްސަލައަށް ޙައްލެއް ހޯދުމަށް އެއްވެސް މަސައްކަތެއް ކޮށްފައިވާނަމަ އެކަން؛

(7) މައްސަލަ އެހެން އިދާރާއަކަށް ނުވަތަ ކޯޓަކަށް ހުށަހަޅައިފައިވާނަމަ އެކަމުގެ ތަފްސީލު؛

(8) މައްސަލަ ސާބިތުކުރުމަށް ހުށަހަޅާ ހެކި/ މަޢުލޫމާތު؛

(9) މައްސަލަ ހުށަހަޅާ ފަރާތާ މުޢާމަލާތްކުރަންވީ ފޯނު ނަންބަރާއި އީމެއިލް އެޑްރެސް. މައްސަލަ ހުށަހަޅާ ފަރާތަކީ ބަންދުގައި ހުރި ފަރާތެއްނަމަ އޭނާގެ ޢާއިލާގެ މީހެއްގެ ފޯނު ނަންބަރު ހިމަނަންވާނެއެވެ.

(ށ) ކޮމިޝަނަށް ހުށަހެޅޭ މައްސަލަތަކުގައި މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަޢުލޫމާތު ފުރިހަމަވާކަން ކަށަވަރުކުރާނީ، ކޮމިޝަނުގެ އިންވެސްޓިގޭޝަން ޑިޕާޓްމަންޓުންނެވެ. އަދި މައްސަލަ ތަޙުޤީޤު ކުރުމަށް ބޭނުންވާ މަޢުލޫމާތު ފުރިހަމަ ނުވާނަމަ، އެ މަޢުލޫމާތު ފުރިހަމަ ކުރުމަކީ މައްސަލަ ބެލުމަށް އައްޔަންކުރާ އިންވެސްޓިގޭޝަން އޮފިސަރުގެ ޒިންމާއެކެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގައި އެފަދައިން ބަޔާންކޮށްފައި އޮތް ނަމަވެސް، މައްސަލަ ހުށަހަޅާ ފަރާތަކީ ކާކުކަން ހާމަނުކޮށް މި ގަވާއިދުގެ ދަށުން މައްސަލައެއް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ. އަދި އެފަދައިން ކާކުކަން ހާމަނުކޮށް ހުށަހަޅާ މައްސަލަތަކުގައި ވެސް މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (3) ވަނަ ނަންބަރުން ފެށިގެން (8) ވަނަ ނަންބަރުގެ ނިޔަލަށް ހުރި މަޢުލޫމާތު ފުރިހަމަކުރަންވާނެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގައި އެފަދައިން ބަޔާންކޮށްފައި އޮތް ނަމަވެސް، މައްސަލަ ހުށަހަޅާ ފަރާތަކީ ޤާނޫނީ ބަންދުގައިވާ ފަރާތެއްނަމަ، އެ ފަރާތުގެ ދިވެހި ރައްޔިތެއްކަން އަންގައިދޭ ކާޑުގެ ކޮޕީ ނުވަތަ ޕާސްޕޯޓުގެ ކޮޕީ ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.

މައްސަލަ ހުށަހަޅާ ފަރާތުގެ މަޢުލޫމާތު ސިއްރުކުރުން

10. (ހ) މި ގަވާއިދުގެ ދަށުން ހުށަހަޅާ މައްސަލަތަކުގައި މައްސަލަ ހުށަހަޅާ ފަރާތުން އެކަމަށް އެދިފައިވާނަމަ، މައްސަލަ ހުށަހަޅާ ފަރާތުގެ ކާކުކަން އަންގައިދޭ އެންމެހާ މަޢުލޫމާތު ސިއްރުކުރަންވާނެއެވެ. އަދި އެ މައްސަލައެއް ބަލައި ނިމުމަށްފަހުގައި ވެސް، އެ މަޢުލޫމާތު ސިއްރުކުރަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތަށް މައްސަލަ ހުށަހަޅާ ފަރާތުގެ މަޢުލޫމާތު ސިއްރުކުރުމަށް އެދިފައިވާ މައްސަލައެއްނަމަ، އެ މައްސަލައަކާ ގުޅޭ މަޢުލޫމާތެއް އެއްވެސް ފަރާތަކާ ހިއްސާކުރަން ޖެހިއްޖެ ހާލަތެއްގައި ވެސް ހިއްސާކުރަންވާނީ، އެ މަޢުލޫމާތު އުނިކުރުމަށް ފަހުގައެވެ. އަދި އެ މައްސަލައާ ގުޅިގެން އެހެން އިދާރާއަކަށް ވަކި ގޮތަކަށް އަމަލުކުރުމަށް ނުވަތަ ނުކުރުމަށް އަންގަންޖެހޭ ހާލަތެއްގައި ވެސް މައްސަލަ ހުށަހެޅި ފަރާތުގެ މަޢުލޫމާތު ހިމަނައިގެން ނުވާނެއެވެ. އަދި މައްސަލަ ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓުގައި ވެސް އެ މަޢުލޫމާތެއް ހިމަނައިގެން ނުވާނެއެވެ.

11. މައްސަލަ އެންޓްރީކުރުން

(ހ) ކޮމިޝަނަށް އަންނަ ލިޔެކިޔުން ބަލައިގަތުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އެއިރަކު ހަވާލުކޮށްފައިވާ ޑިޕާޓްމަންޓުން ކޮމިޝަނަށް ހުށަހަޅާ މައްސަލަތަކަށް "އެންޓްރީ ނަންބަރު" އެއް ދިނުމަށްފަހު، އެ މައްސަލައެއް ކޮމިޝަނަށް ލިބިފައިވާކަމަށް ރިކޯޑުކުރަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތަށް މައްސަލައަށް އެންޓްރީ ނަންބަރެއް ދިނުމާއެކު، ކޮމިޝަނަށް މައްސަލަ ލިބިފައިވާކަން އެ މައްސަލަ ހުށަހެޅި ފަރާތަށް ލިޔުމުން، ރަސްމީ ބަންދުނޫން 5 (ފަހެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އަންގަންވާނެއެވެ. މި ލިޔުން ދޫކުރާނީ، ކޮމިޝަނަށް އަންނަ ލިޔެކިޔުން ބަލައިގަތުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އެ އިރަކު ހަވާލުކޮށްފައިވާ ޑިޕާޓްމަންޓުންނެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން މައްސަލަ އެންޓްރީކުރުމަށްފަހު އަންނަނިވި ހާލަތްތަކުގައި މައްސަލައިގެ ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރެއް ދިނުމަކާ ނުލައި، އިންވެސްޓިގޭޝަން ޑިޕާޓްމަންޓް ސުޕަވައިޒުކުރާ ފަރާތްތަކުގެ އިރުޝާދުގެ ދަށުން، އެ މައްސަލައެއްގެ އެންޓްރީ އިންވެސްޓިގޭޝަން ޑިޕާޓްމަންޓަށް ލިބޭތާ ގިނަވެގެން 14 (ސާދަ) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި، އެ މައްސަލަ ހުށަހެޅި ފަރާތަށް ލިޔުމުން ޖަވާބުދޭންވާނެއެވެ.

(1) އެހެން މައްސަލައެއްގެ ތެރެއިން އެ މައްސަލަ ކޮމިޝަނުން ބަލުން؛

(2) އެހެން އިދާރާއަކަށް ފޮނުވާ ކޮޕީ ސިޓީ؛

(3) ކޮމިޝަނަށް ލިބޭ ކޮޕީ ސިޓީއެއް ނުވަތަ އެ ނޫން ލިޔުމެއްގައި ހިމެނޭ ކަންކަމަކީ ވަކި މައްސަލައެއްގެ ގޮތުގައި ބަލަންޖެހޭ ފަދަ ކަމެއްކަމަށް ފާހަގަވާ ހާލަތުގައި، އެ މައްސަލައަށް ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރެއް ދީ، އެ މައްސަލައެއް ތަޙުޤީޤުކުރަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތީން މައްސަލައަށް އެންޓްރީ ނަންބަރެއް ދިނުމަށްފަހު، ވަޞްފުކޮށް، އިންވެސްޓިގޭޝަން ޑިޕާޓްމަންޓަށް، އެ މައްސަލައެއް ފޮނުވަންވާނެއެވެ.

އެންޓްރީތަކާ ގުޅޭގޮތުން އިތުރު މައުލޫމާތު ހޯދުން

12. (ހ) މައްސަލާއާ އެކުގައި ހުށަހަޅައިފައިވާ ލިޔެކިޔުންތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރާއިރު، އެ މައްސަލައަކީ ކޮމިޝަނުން ބަލަންޖެހޭ ފަދަ މައްސަލައެއްކަމާމެދު ގޮތް ނިންމުމަށް ބަލައި، އެ މައްސަލައަކާ ގުޅޭ އިތުރު މައުލޫމާތު ބޭނުންވާކަމަށް އިންވެސްޓިގޭޝަން ޑިޕާޓްމަންޓަށް ފެނިއްޖެނަމަ، އެ މައުލޫމާތެއް ފޯރުކޮށްދިނުމަށް، މައްސަލަ ހުށަހެޅި ފަރާތުގެ ކިބައިން އެދެންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އިތުރަށް ހޯދަންޖެހޭ މައުލޫމާތު ވީއެންމެ [illegible] [illegible] އިދާރާއަކުން [illegible] [illegible]، އެ އިދާރާއަކުން އެ މައުލޫމާތެއް ހޯދަންވާނެއެވެ.

މައްސަލަ ރަޖިސްޓްރީކުރުން

13. (ހ) އިންވެސްޓިގޭޝަން ޑިޕާޓްމަންޓަށް އެންޓްރީވާ މައްސަލަތަކުގެ ތެރެއިން ރަޖިސްޓްރީކުރާ މައްސަލަތަކަށް ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރެއް ދީފައި، އެ މައްސަލައެއް ތަޙުޤީޤުކުރަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ތަޙުޤީޤުކުރުމުގައި، އެންމެ މަދުވެގެން ވެސް، އަންނަނިވި މައުލޫމާތު ހިމަނައިފައި އޮންނަންވާނެއެވެ.

(1) މައްސަލަ ހުށަހެޅި ތާރީޚު؛

(2) މައްސަލަ ހުށަހަޅާ ފަރާތުގެ ކާކުކަން އަންގައިދޭ މައުލޫމާތު؛

(3) މައްސަލައިގައި ޙައްޤު ގެއްލިފައިވާ ނުވަތަ ހަނިކުރެވިފައިވާ ފަރާތުގެ ކާކުކަން އަންގައިދޭ މައުލޫމާތު؛

(4) މައްސަލަ ރައްދުވާ އިދާރާ ނުވަތަ މައްސަލައިގައި ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތުގެ ކާކުކަން އަންގައިދޭ މައުލޫމާތު؛

(5) މައްސަލައިގެ ޚުލާޞާ؛

(6) މައްސަލަ ތަޙުޤީޤުކުރާމެދު ނިންމި ގޮތް؛

(7) މައްސަލައިގެ ބާވަތް.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގައި މައްސަލަ ދަފުތަރުކުރުމާއިރު، އެ މައްސަލައެއް ހުށަހެޅި ފަރާތުގެ މަޢުލޫމާތު ހިމަނަންވާނެކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައި ވީނަމަވެސް، މި ގަވާއިދުގެ 9 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތަށް މައްސަލަ ހުށަހަޅާ ފަރާތަކީ ކާކުކަން ހާމަނުކޮށް، މައްސަލަ ހުށަހަޅަން ބޭނުންވާ ފަރާތްތަކުގެ ޗާޓު މަޢުލޫމާތެއް ނުހިމަނާނެއެވެ.

(ރ) މި ގަވާއިދުގެ 11 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން، އެއީ ރަޖިސްޓަރީ ކުރަންޖެހޭފަދަ މައްސަލައެއްނޫނަމަ، މައްސަލަ ހުށަހެޅި ފަރާތަށް ލިޔުމުން އެކަން އަންގަންވާނެއެވެ.

(ބ) އިންވެސްޓިގޭޝަން ޑިޕާޓްމަންޓަށް މައްސަލައެއް އެންޓްރީކޮށް ލިބޭ ތާރީޚުން ފެށިގެން، ގިނަވެގެން، ރަސްމީ ބަންދުނޫން 7 (ހަތެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެ މައްސަލައެއް ތަޙްޤީޤުކުރުމާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމަށް ބަލައި، ކޮމިޝަނުގެ މެންބަރުންގެ ޖަލްސާއަކަށް ހުށަހަޅުމަށް ބަލައި ކޮމިޝަން ބިއުރޯއަށް ފޮނުވަންވާނެއެވެ.

މައްސަލަ ތަޙްޤީޤުކުރުމާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމުގައި ރިޢާޔަތްކުރަންވީ ކަންކަން

14. ކޮމިޝަނުން މައްސަލަ ތަޙްޤީޤުކުރުމާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމުގައި އަންނަނިވި ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކުރަންވާނެއެވެ.

(ހ) މައްސަލަ ބެލުމުގެ އިޚްތިޔާރު ކޮމިޝަނަށް ލިބިގެންވާކަން.

(ށ) މި ގަވާއިދުގެ 9 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަޢުލޫމާތުތައް ފުރިހަމަކޮށްފައިވާކަން.

(ނ) އެ މައްސަލައަކީ އެހެން ޤާނޫނެއްގެ ދަށުން އެހެން އިދާރާއަކުން ބަލަންޖެހޭ ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ބާވަތުގެ މައްސަލައެއްކަން.

(ރ) މިހާރު އަމަލުކުރަމުން އަންނަ އެއްވެސް ޤާނޫނެއްގެ ދަށުން، އެ މައްސަލައަށް ޙައްލެއް ލިބިދާނެކަން އަދި އެފަދަ ޙައްލެއް ހޯދުމަށް ކޮށްފައިވާ މަސައްކަތް.

(ބ) ހުށަހަޅައިފައިވާ މައްސަލައާ އެއްބާވަތެއްގެ އެހެން މައްސަލައެއް ކޮމިޝަނަށް ކުރިން ހުށަހެޅިފައިވާކަން ނުވަތަ ބަލައިފައިވާކަން.

(ޅ) މި ގަވާއިދުގެ 15 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކޮމިޝަނުން މައްސަލައެއް ބަލައިގަތުމާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމުގައި، މި މާއްދާގެ (ހ) އިން ފެށިގެން (ބ) ގެ ނިޔަލަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމުގެ އިތުރުން، އަންނަނިވި ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކުރެވިދާނެއެވެ.

(1) މައްސަލައަށް ހޭދަވެފައިވާ މުއްދަތު؛

(2) އެހެން އިދާރާއަކުން އެ މައްސަލައެއް ބަލަމުން ގެންދާކަން؛

(3) މައްސަލަ، އާންމު މަޞްލަޙަތާ ގުޅިފައިވާ މިންވަރު؛

(4) މައްސަލަ ނުބަލައިފިނަމަ، އޭގެ ނަތީޖާއެއްގެ ގޮތުން، މައްސަލަ ހުށަހެޅި ފަރާތަށް ނުވަތަ ތިންވަނަ ފަރާތްތަކަށް ލިބިދާނެ ގެއްލުމެއް؛

(5) ހުށަހެޅިފައިވާ މައްސަލައަކީ އެއްވެސް އަސާސެއް ނެތި، އަދި ހެޔޮނިޔަތުގައި ނޫން ގޮތަކަށް ހުށަހެޅިފައިވާ މައްސަލައެއްކަން؛

(6) ކޮމިޝަނަށް ފެންނަ މުހިންމު އެހެން ކަންކަން.

(ކ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ކޮމިޝަނަށް ހުށަހެޅިފައިވާ މައްސަލައާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމަށް ބަލައި އިތުރު މަޢުލޫމާތު ބޭނުންވާނަމަ، އެ މަޢުލޫމާތެއް ހޯދުމުގެ އިޚްތިޔާރު، ކޮމިޝަނަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(އ) ހުށަހެޅިފައިވާ މައްސަލައަކީ، ޚާއްސަ ޤާނޫނެއްގެ ދަށުން އެހެން މުއައްސަސާއަކަށް އެ މައްސަލަ ބެލުމުގެ އިޚްތިޞާޞް ލިބިދޭ މައްސަލައެއްނަމަ، ނުވަތަ ޚާއްސަ ބާވަތެއްގެ ތަޙުޤީޤު ހިންގުމުގެ ބާރު ޤާނޫނަކުން ލިބިދީފައިވާ އިދާރާއެއްގެ އިޚްތިޞާޞް ހިނގާ މައްސަލައެއްނަމަ، ގުޅުންހުރި އިދާރާގެ ސަމާލުކަމަށް އެ މައްސަލައެއް ކޮމިޝަނުން ގެނެސްދީ، ކޮމިޝަނުން އެ މައްސަލަ ބަލަން ނުގަބޫލުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު ލިބިގެންވެއެވެ.

(ވ) ހުށަހެޅިފައިވާ މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ކަންކަމަކީ، އެ ކަންކަމާ ގުޅިގެން މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ފަރާތްތަކުން [illegible] [illegible] [illegible]، އެ މައްސަލަ ބަލަން ނުގަބޫލުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު ކޮމިޝަނަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(މ) މި މާއްދާގެ (އ) އާއި (ވ) ގެ ދަށުން ކޮމިޝަނުން ބަލަން ނުގަބޫލުކުރުމަށް ނިންމާ މައްސަލަތަކުގައި، އެފަދަ ނިންމުމަކަށް އައި ސަބަބުތަކާއެކު، މައްސަލަ ހުށަހެޅި ފަރާތަށް އަންގަންވާނެއެވެ.

މައްސަލަ ތަޙުޤީޤުކުރާނެ ތަރުތީބު ކަނޑައެޅުން

15. (ހ) ކޮމިޝަނަށް ހުށަހެޅޭ މައްސަލަތަކުގައި، މި ގަވާއިދުގެ 14 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، މައްސަލަތައް ތަޙުޤީޤުކުރާނެ ތަރުތީބު ކޮމިޝަނުން ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ.

(1) މައްސަލަ ތަޙްޤީޤުކުރުމަށް ފުދޭވަރުގެ މަޢުލޫމާތު ފުރިހަމަވާނަމަ، އަދި އެ މައްސަލައަކީ ކޮމިޝަނުން ބެލުމުގެ އިޚްތިޞާޞް ލިބިގެންވާ މައްސަލައެއްނަމަ ތަޙްޤީޤުކުރުން ނިންމުން؛

(2) ކޮމިޝަނުން ތަޙްޤީޤުކުރުމުގެ އިޚްތިޞާޞް ލިބިގެންވާނަމަ ނުވަތަ މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ފަރާތްތަކުން/ އިދާރާތަކުން ހޯދާ މަޢުލޫމާތަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، އެ މައްސަލައަކީ މިވަގުތު ކޮމިޝަނުން ބަލަންޖެހޭ މައްސަލައެއްކަމަށް ނުފެންނަނަމަ ތަޙްޤީޤު ނުކުރުމަށް ނިންމުން؛

(3) އެހެން އިދާރާއެއްގެ އިޚްތިޞާޞްގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ކަމެއްނަމަ، އެ މައްސަލައެއް/ މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ކަންކަން އެ އިދާރާއަކަށް ކޮމިޝަނުގެ ފަރާތުން ފޮނުވުމަށް ނިންމައި، ނުވަތަ މައްސަލަ ހުށަހެޅި ފަރާތަށް ގުޅުންހުރި އިދާރާ ތަކަށް ހުށަހެޅުމަށް ލަފާދީ ތަޙްޤީޤު ނުކުރުމަށް ނިންމުން.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތްތަކުން ކުރެ ގޮތެއް ކޮމިޝަނުން ނިންމަންވާނީ، ކޮމިޝަނުގެ ޖަލްސާއެއްގައި އެ މައްސަލައަކާމެދު މަޝްވަރާކުރުމަށްފަހު، ޖަލްސާއަށް ހާޒިރުވާ ވޯޓުގައި ބައިވެރިވާ މެންބަރުންގެ އަޣްލަބިއްޔަތު އެކަމަށް ލިބިގެންނެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ރަޖިސްޓަރީ ނަންބަރެއް ދީފައިވާ މައްސަލައަކީ ކޮމިޝަނުން ބަލައި ގޮތެއް ކަނޑައަޅަންޖެހޭފަދަ މައްސަލައެއްނަމަ، އެ މައްސަލައަކަށް މައްސަލަ ނަންބަރެއް ދޭންވާނެއެވެ.

16. މައްސަލަ ތަޙްޤީޤުކުރާކަމުގެ ލިޔުން ދިނުން

(ށ) މި ގަވާއިދުގެ 13 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ކޮމިޝަނަށް ހުށަހަޅާ މައްސަލަ ރަޖިސްޓަރީކުރުމަށްފަހު، އެ މައްސަލައެއް ކޮމިޝަނުން ތަޙްޤީޤުކުރުމަށް ކޮމިޝަނުގެ ޖަލްސާއެއްގައި ނިންމައިފިނަމަ، އެންމެ ދިގުވެގެން ވެސް، ބަންދު ނޫން 7 (ހަތެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި، ތަޙްޤީޤުކުރުމަށް ނިންމިކަމުގެ ލިޔުން މައްސަލަ ހުށަހެޅި ފަރާތަށް ދޭންވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން މައްސަލަ ހުށަހެޅި ފަރާތަށް ދޫކުރާ "ތަޙްޤީޤުކުރުން ނިންމިކަމުގެ ލިޔުން" ގައި އަންނަނިވި މަޢުލޫމާތު ހިމަނަންވާނެއެވެ.

(1) މައްސަލަ ތަޙުޤީޤުކުރަން ނިންމައިފިނަމަ، އެ މައްސަލައަކަށް ދީފައިވާ މައްސަލަ ނަންބަރު؛

(2) މައްސަލަ ހުށަހެޅި ފަރާތް؛

(3) މައްސަލަ ހުށަހެޅި ފަރާތުގެ ދާއިމީ އެޑްރެސް؛

(4) މައްސަލަ ހުށަހެޅި ތާރީޚާއި، ތަޙުޤީޤުކުރަން ނިންމި ތާރީޚު؛

(5) މައްސަލައާ ގުޅިގެން ނިންމި ގޮތް.

17. ކޭސް މެނޭޖްކުރުމާ ގުޅޭ އުސޫލު

(ހ) ކޮމިޝަނަށް ހުށަހަޅާ މައްސަލަތައް އެންޓްރީކޮށް ރަޖިސްޓަރީކުރެވޭ ހިސާބުން ފެށިގެން އެ މައްސަލައެއްގެ ރިކޯޑުތައް ބެލެހެއްޓުމަށް ޓަކައި އެކަމަށް ޚާއްޞަކޮށްފައިވާ ކޭސް މެނޭޖްމަންޓް ސިސްޓަމެއްގެ ބޭނުން ހިފަންވާނެއެވެ. އަދި ރަޖިސްޓަރީކުރާ ހުރިހާ މައްސަލަތަކުގައި، އެ މައްސަލައަކާ ގުޅޭ ހުރިހާ މަޢުލޫމާތު، ކޭސް މެނޭޖްމަންޓް ސިސްޓަމަށް އެންޓަރކުރާނީ، އެ މައްސަލައެއް ބެލުމަށް ހަވާލުކުރެވޭ އިންވެސްޓިގޭޝަން އޮފިސަރެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ސިސްޓަމުގެ ބޭނުމަކީ، ކޮމިޝަނުން ބަލާ މައްސަލަތަކުގެ ރިކޯޑު އެންމެ ފުރިހަމަގޮތުގައި ބެލެހެއްޓުމަށް މަގުފަހިކުރުމާއި، އެ މައްސަލައެއް ހިނގަމުންދާ ގޮތް ފަސޭހަކަމާއެކު ދެނެގަތުމާއި، އެ މައްސަލައަކާ ގުޅޭ އެންމެހައި މަޢުލޫމާތު އެއްތަނުން ފެންނާނެ ގޮތަކަށް ހަމަޖެއްސުމެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ސިސްޓަމަށް އެކްސެސްވާނީ، ކޮމިޝަނުގެ މެންބަރުންނާއި، ކޮމިޝަނުގެ އިންވެސްޓިގޭޝަން ޑިޕާޓްމަންޓުގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންނާއި، ލީގަލް އޮފިސަރުންނާއި، މައްސަލަ ބެލުމުގައި ހަރަކާތްތެރިވާ މުވައްޒަފުންނެވެ. އަދި އެ ނޫން ފަރާތަކަށް އެ ސިސްޓަމަށް އެކްސެސްދެވޭނީ އެކަމަށް ޓަކައި ކޮމިޝަނުން ކަނޑައަޅާ އުސޫލެއްގެ ދަށުންނެވެ.

(ރ) ކޭސް މެނޭޖްމަންޓް ސިސްޓަމަށް މަޢުލޫމާތު އެންޓަރކުރުމާއި، އެކްސެސްވުމާއި، ބެލެހެއްޓުމާގުޅޭ އުސޫލު ކޮމިޝަނުން އެކުލަވައިލަންވާނެއެވެ.

ދިހަވަނަ ބާބު

މައްސަލަ ތަހުޤީޤުކުރުމާ ގުޅޭ އާންމު އުޞޫލުތައް

އިންވެސްޓިގޭޝަން އޮފިސަރުގެ ޒިންމާތައް

18. ކޮމިޝަނުން ރަޖިސްޓަރީކުރާ ކޭސްގެ މައްސަލައަކަށް އިންވެސްޓިގޭޝަން އޮފިސަރަކު، އިންވެސްޓިގޭޝަން ޑިޕާޓްމަންޓްގެ ވެރިޔާ ނުވަތަ އިންވެސްޓިގޭޝަން ޑިޕާޓްމަންޓް ހިންގުމާ ހަވާލުވެ ހުރި މުވައްޒަފަކު ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ. އަދި މައްސަލައިގެ ބާވަތާއި މަސައްކަތްކުރަންޖެހޭނެ މިންވަރަށް ރިޢާޔަތްކޮށްގެން، އިންވެސްޓިގޭޝަން އެއް އޮފިސަރަކަށްވުރެ ގިނަ އޮފިސަރުން ވެސް ކަނޑައެޅިދާނެއެވެ. މިގޮތުން ކަނޑައަޅާ އިންވެސްޓިގޭޝަން އޮފިސަރުންގެ ޒިންމާތަކުގެ ތެރޭގައި އަންނަނިވި ކަންކަން ހިމެނެއެވެ.

(ހ) މައްސަލަ ހުށަހަޅައިފައިވަނީ މި ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ލިޔެކިޔުންތަކާއެކުގައިކަން ކަށަވަރުކުރުން.

(ށ) މައްސަލަ ތަހުޤީޤުކުރުމުގެ ޕްލޭން އެކުލަވައިލައި، އެކަށީގެންވާ އަވަސްގޮތެއްގައި، ޕްލޭނާ އެއްގޮތަށް ނިންމުން.

(ނ) މައްސަލައާ ގުޅޭ ހެކި ހޯދުން.

(ރ) ސުޕަވައިޒަރުންގެ ލަފާގެ މަތީން ކުއްލި ހާލަތަކާ ގުޅިގެން ނުވަތަ އެ ނޫން ހާލަތްތަކުގައި ޒިޔާރަތްކުރަންޖެހޭ ތަންތަނަށް ޒިޔާރަތްކުރުމާއި، ލީގަލް އެންޑް ޕޮލިސީ ޑިޕާޓްމަންޓްގެ ލަފާ ބޭނުންވާ ކަންކަމުގައި އެ ޑިޕާޓްމަންޓްގެ ލަފާ ހޯދުމާއި، އެކްސްޕާޓް އޮޕީނިއަން ހޯދުން.

(ބ) މައްސަލައިގެ ތަހުޤީޤު ކުރިއަށްދާ ގޮތުގެ މަޢުލޫމާތު ހޯދުމަށް މައްސަލަ ހުށަހެޅި ފަރާތުން އެދޭ ހާލަތްތަކުގައި އެ ފަރާތާ ހިއްސާކުރުމާއި، މައްސަލައާ ގުޅިގެން މަޢުލޫމާތު ސާފުކުރުމަށް އެދިގެން އަންނަ ހުށަހެޅުންތަކަށް ޖަވާބުދާރީވުން.

(ޅ) މައްސަލައިގެ ތަހުޤީޤާ ގުޅިގެން ލިބޭ ލިޔެކިޔުންތަކާއި އެހެނިހެން ހެކިތައް، ކޭސް މެނޭޖްމަންޓް ސިސްޓަމަށް ގަވާއިދުން އަޕްލޯޑްކޮށް ފައިލް އަޕްޑޭޓްކުރުން.

(ކ) މައްސަލަ ތަހުޤީޤު ގޮތެއް ކަނޑައެޅުމުގައި ޑިޕާޓްމަންޓްގެ ވެރިޔާގެ ނުވަތަ ސުޕަވައިޒަރުންގެ މަޝްވަރާ ހޯދުމާއި، މައްސަލަ ކުރިއަށްދާ ގޮތުގެ މަޢުލޫމާތު، އެ ފަރާތާ ހިއްސާކުރުން.

(ރ) މައްސަލައިގެ ތަޙުޤީޤު ފުރިހަމަކުރުމަށްފަހު، ކޭސް މެނޭޖްމަންޓް ސިސްޓަމަށް ހުރިހާ މައުލޫމާތެއް އަޕްޑޭޓްކުރެވިފައިވާކަމާއި، މައުލޫމާތު ފުރިހަމަވެފައިވާކަން ޔަޤީންކުރުމަށްފަހު، މައްސަލައާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމަށް ރިޕޯޓު ތައްޔާރުކޮށް ކޮމިޝަނަށް އެޖެންޑާކުރުމަށް ފޮނުވުން.

(ބ) ކޮމިޝަނުން މައްސަލަ ބަލައި ނިމުމަށްފަހު، ރަސްމީ 14 (ސާދަ) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި، މައްސަލަ ނިމުނުގޮތުގެ ޚުލާޞާ ރިޕޯޓު ތައްޔާރުކޮށް ހަވާލުކުރަންޖެހޭ ފަރާތްތަކާ ހަވާލުކުރުން، އަދި މައްސަލައާ ގުޅޭގޮތުން ރިކޮމެންޑޭޝަން ދީފައިވާ ފަރާތްތަކަށް އެކަން އަންގައި ކުރިއަށްދާ ގޮތް ބަލައި، ކޭސް މެނޭޖްމަންޓް ސިސްޓަމް އަޕްޑޭޓްކުރުން.

މައްސަލަ ތަޙުޤީޤުކުރުމުގެ ޕްލޭން އެކުލަވައިލުން

19. (ހ) ކޮމިޝަނުން ރަޖިސްޓަރީކުރާ ކޮންމެ މައްސަލައެއްގެ ތަޙުޤީޤުކުރިއަށްގެންދާނެ ގޮތުގެ ޕްލޭނެއް، އެ މައްސަލައެއް ގެންގުޅޭ އިންވެސްޓިގޭޝަން އޮފިސަރު، އޭނާގެ މަސައްކަތް ސުޕަވައިޒްކުރާ ފަރާތެއްގެ ލަފާގެ މަތިން އެކުލަވައިލަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އެކުލަވައިލާ މައްސަލަ ތަޙުޤީޤުކުރުމުގެ ޕްލޭނުގައި، އެންމެ މަދުވެގެން ވެސް، އަންނަނިވި ކަންކަން ހިމަނަންވާނެއެވެ.

(1) ކޭސް ނަންބަރު؛

(2) ޙައްޤު ގެއްލިފައިވާ ފަރާތުގެ މައުލޫމާތު؛

(3) މައްސަލަ ތަޙުޤީޤުކުރުމަށް ރޭވިފައިވާ ގޮތުގެ ޓައިމްލައިން.

(ނ) މި މާއްދާގެ ދަށުން އެކުލަވައިލާ، މައްސަލަ ތަޙުޤީޤުކުރުމުގެ ޕްލޭން، ކޮންމެ މައްސަލައެއްގެ ފައިލުގައި އަދި ކޭސް މެނޭޖްމަންޓް ސިސްޓަމުގައި ހިމަނައިފައި ހުންނަންވާނެއެވެ. އަދި ޓައިމްލައިން އެއްގޮތަށް ކުރިއަށްނުދާނަމަ ކުރިއަށް ނުދިޔަ ސަބަބު ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

މައުލޫމާތު ހޯދުމާއި ފޯރުކޮށްދިނުމަށް އެދުން

20. (ހ) ކޮމިޝަނުން ބަލާ މައްސަލައަކާ ގުޅިގެން ބޭނުންވާ އެންމެހައި މައުލޫމާތު ކޮމިޝަނާ ހިއްސާކޮށްދިނުމަށް، މައްސަލައިގެ ތަޙުޤީޤުގެ ކޮންމެ މަރުޙަލާއެއްގައި ވެސް ކަމާ ގުޅުންހުރި ފަރާތްތަކުގެ ކިބައިން ކޮމިޝަނުން އެދެވިދާނެއެވެ. މިގޮތުން މައުލޫމާތު ހޯދުމަށް އެދެންވާނީ، ލިޔުމުން ނުވަތަ އީމެއިލް މެދުވެރިކޮށް ނުވަތަ ފޯނު މެދުވެރިކޮށް ނުވަތަ އެ ބަޔަކަށް

ކޮމިޝަނުން ލިޔުމަކުން އެދިގެންނެވެ. މިގޮތުން ފޮނުވާ ލިޔުމުގައި [illegible] ތަނަކަށް ލިޔުމަކުން ހޯދާ މަޢުލޫމާތެއްނަމަ، މި ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން [illegible] [illegible]. އެގޮތުން، އިންވެސްޓިގޭޝަނުގައި ބޭނުންކުރާ [illegible] [illegible] [illegible].

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން މަޢުލޫމާތު ފޯރުކޮށްދިނުމަށް އެދޭނަމަ، އެ މަޢުލޫމާތު ފޯރުކޮށްދިނުމަށް [illegible] މުއްދަތު ބަޔާންކޮށްދޭންވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މުއްދަތުގައި މަޢުލޫމާތު ލިބިފައި ނުވާނަމަ، އެ މަޢުލޫމާތު ފޯރުކޮށްދިނުން ލަސްވެފައިވާކަން ބަޔާންކޮށް އިތުރު މުއްދަތު ދިނުމަށްފަހު، އެކަން ލިޔުމުން އަންގަންވާނެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މުއްދަތުގައި މަޢުލޫމާތު ލިބިފައި ނުވާނަމަ، ވަކި މުއްދަތެއްގެ ތެރޭގައި އެ މަޢުލޫމާތު ފޯރުކޮށްދިނުމަށް އަންގައި ކޮމިޝަނުން ލިޔުމެއް ފޮނުވާނެއެވެ. އަދި އެ ލިޔުމުގައި އަންގައިފައިވާ މުއްދަތުގައި މަޢުލޫމާތު ލިބިފައި ނުވާނަމަ، އިތުރުން ރައީސް ކޮމިޝަނުގެ [illegible] ދަށުން ކޮމިޝަނަށް ލިބިފައިވާ ބާރުގެ ދަށުން މައްސަލައާ ގުޅުންހުރި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އެ މަޢުލޫމާތު ހޯދުމަށް [illegible] [illegible]. އަދި އެ [illegible] [illegible] މަޢުލޫމާތު ނުލިބިއްޖެނަމަ، [illegible] [illegible] [illegible]، އެ މަޢުލޫމާތު ހޯދުމަށް ކޮމިޝަނުން ކޯޓަށް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.

(ބ) ކޮމިޝަނުން މަޢުލޫމާތު ހޯދުމަށް އެދުނު ފަރާތަކުން [illegible] [illegible] ކުރުމަށް ވާނަމަ، މި މާއްދާގެ (ރ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މަޢުލޫމާތު [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible] މަޢުލޫމާތު ހޯދުމަށް ކޮމިޝަނުން ކޯޓަށް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.

21. މައްސަލައާ ގުޅޭގޮތުން އިތުރު މަޢުލޫމާތު ހޯދުން

(ހ) ތަޙުޤީޤުކުރަމުންދާ މައްސަލައާ ގުޅޭގޮތުން [illegible] [illegible] ނުވަތަ [illegible] ފަރާތަކުން ވެސް އިތުރު މަޢުލޫމާތު ބޭނުންވާކަމަށް ކޮމިޝަނަށް ބަލާ އިންވެސްޓިގޭޝަން [illegible] ފެންނަނަމަ، އިންވެސްޓިގޭޝަން ޓީމުގެ [illegible] [illegible] މި އެ މަޢުލޫމާތު ހޯދިދާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތީން ކަމާބެހޭ އިދާރާއަކުން އިތުރު މައުލޫމާތު ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ފަސް އެދުނުމާއި، މި ގަވާއިދުގެ 20 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތީންނެވެ.

ހާދިސާ ހިނގި ތަނަށް ޒިޔާރަތްކުރުން

22. ކޮމިޝަނުން ތަޙުޤީޤު ކުރަމުންދާ މައްސަލައަކާ ގުޅިގެން ހާދިސާ ހިނގި ތަނަށް ޒިޔާރަތްކުރަން ޖެހިއްޖެނަމަ، އެ ތަނަކަށް ދިޔުމާއި، އެތަނުގައި ތިބި މީހުންގެ ބަޔާނުން މައުލޫމާތު ސާފުކުރުމާއި، އެކަން ދިރާސާކުރުމާއި، އެ ތަނަކުން ބޭނުންވާ ތަކެތީގެ ފޮޓޯ ނެގުމާއި ވީޑިއޯކުރުމުގެ ބާރު ކޮމިޝަނަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

ވީޑިއޯ، ފޮޓޯ އަދި ޑިޖިޓަލް ލިޔެކިޔުންތައް

23. ކޮމިޝަނުން ތަޙުޤީޤުކުރާ މައްސަލައަކާ ގުޅިގެން ތަޙުޤީޤަށް ބޭނުންވާ އޯޑިއޯ ރިކޯޑިންގާއި ވީޑިއޯ ފޮޓޯއާއި، އިލެކްޓްރޯނިކް ވަސީލަތްތަކުގައި ރައްކާކުރެވިފައިވާ ލިޔެކިޔުން ހޯދައި، އެ ތަކެތި ނަކަލުކުރުމާއި، އެ ތަކެތި ކޮމިޝަނަށް ގެނައުމުގެ ބާރު ކޮމިޝަނަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

ތަޖުރިބާކާރުންގެ ހެކިބަސް

24. (ހ) ތަޙުޤީޤުކުރާ މައްސަލަތަކާ ގުޅިގެން ތަޖުރިބާކާރުންގެ ހެކިބަސް ބޭނުންކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު ކޮމިޝަނަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އަންނަނިވި ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، ވަކި ފަރާތެއް ވަކި ދާއިރާއެއްގެ ތަޖުރިބާކާރެއްގެ ގޮތުގައި ބެލިދާނެއެވެ.

(1) ވަކި ހާއްސަ ދާއިރާއަކުން މަތީ ތަޢުލީމު ހާސިލުކޮށްފައިވުން؛

(2) އެ ދާއިރާއެއްގައި ދިގު އަހަރުތަކެއް ވަންދެން މަސައްކަތްކޮށް މަސައްކަތުގެ ތަޖުރިބާ ލިބިފައިވުން؛

(3) އެ ދާއިރާއަކުން އިލްމީ ދިރާސާތަކެއްކޮށް، ފޮތް ނުވަތަ ލިޔުން ޝާއިޢުކުރުމާއި، އެ ދާއިރާއިން މައުލޫމާތު ދިނުމާއި، ތަމްރީނުދިނުމުގެ ޚިދުމަތްތައް ހިންގައިފައިވުން.

މައުލޫމާތު ހިއްސާކުރުމަށް އެދުން

25. ތަޙުޤީޤުކުރަމުންދާ މައްސަލައެއްގައި ކޮމިޝަނަށް ލިބިފައިވާ ނުވަތަ ހޯދިފައިވާ މައުލޫމާތުގެ އިތުރުން އެއްވެސް މައުލޫމާތެއް ބޭނުންވާކަމަށް ކޮމިޝަނަށް ފެންނަނަމަ، އެ މައްސަލައަކާ ގުޅޭ މައުލޫމާތެއް ލިބިފައިވާ ނުވަތަ ހުރި ލިބިފައިވާ އެއްވެސް ފަރާތެއްވާނަމަ، ކޮމިޝަނުން އެފަދަ މައުލޫމާތު ހިއްސާކޮށްދިނުމަށް ނުވަތަ ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ޗިޓީ ފޮނުވައިގެން ނުވަތަ ކޮމިޝަނުގެ ވެބްސައިޓު ގުޅުވައިގެން އެދިދާނެއެވެ.

މައްސަލައިގެ ތަޙުޤީޤު ކުރިއަށް ގެންދާނެގޮތް

26. (ހ) މި ގަވާއިދުގެ 19 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އުފުލާފައިވާ މައްސަލަ ތަޙުޤީޤުކުރުމުގެ ޕްރޮސެސްގައިވާ ގޮތުގެ މަތީން އެ މައްސަލައެއް ގެންގޮސް އިންވެސްޓިގޭޝަން އޮފިސަރު އެ މައްސަލަ ތަޙުޤީޤުކުރުމުގެ ކަންކަން ކުރިއަށް ގެންދަންވާނީ، ކޮމިޝަނުގެ މެންބަރުން ނުވަތަ އިންވެސްޓިގޭޝަން ޑިޕާޓްމަންޓުގެ އެންމެ އިސްވެރިޔާ ނުވަތަ އޭނާގެ މަސައްކަތް ސުޕަވައިޒްކުރުމަށް ކަނޑައަޅައިފައިވާ ފަރާތުގެ މަޝްވަރާއާއި ލަފާގެ މަތީންނެވެ.

(ށ) ކޮންމެ މައްސަލައެއް ވެސް ތަޙުޤީޤު ޕްރޮސެސްގައި ކަނޑައަޅައިފައިވާ ގޮތުގެ މަތީން އަދި އެކަށީގެންވާ އަވަސް ގޮތެއްގައި ކުރިއަށްދާކަން އިންވެސްޓިގޭޝަން ޑިޕާޓްމަންޓުގެ އެންމެ އިސްވެރިޔާ ނުވަތަ އެ މައްސަލައެއްގެ މަސައްކަތް ސުޕަވައިޒްކުރުމަށް ކަނޑައަޅައިފައިވާ ފަރާތުން ގަވާއިދުން ބަލަމުން ގެންދަންވާނެއެވެ. އަދި އެ ގޮތުގެ މަތީން އެ މައްސަލައެއްގެ ތަޙުޤީޤު ކުރިއަށްގެންދިޔުމުގައި މައްސަލަ ބަލާ އިންވެސްޓިގޭޝަން އޮފިސަރަށް ދަތިކޮށް ދިމާވާ ކަންކަން ޙައްލުކޮށްދިނުމުގެ ގޮތަށް ބަލައި، އެ ކަންކަމުގައި އެހީތެރިކަން ފޯރުކޮށްދޭންވާނެއެވެ.

(ނ) ކޮންމެ މައްސަލައެއްގެ ތަޙުޤީޤު ނިމި ކޮމިޝަނުން އެ މައްސަލައަކާ ގުޅޭ ގޮތެއް ނިންމުމަށް ހުށަހެޅުމުގައި ބަލައި ގުޅުންހުރި ހުރިހާ ލިޔެކިޔުންތަކާއި، ކޭސް ފައިލާއި، ކޮމިޝަނުގެ ކޭސް މެނޭޖްމަންޓް ސިސްޓަމުގައިވާ މައުލޫމާތު ފުރިހަމަވެފައިވާކަން އެ މައްސަލައެއް ތަޙުޤީޤު ކުރުމަށް ހަވާލުކުރެވޭ އިންވެސްޓިގޭޝަން އޮފިސަރު ބަލަންވާނެއެވެ.

(ރ) މައްސަލަ ތަޙުޤީޤުކުރުމުގައި ކޮމިޝަނުގެ ލަފާއެއް ނުވަތަ އިރުޝާދެއް ބޭނުންވާ ކަންކަމުގައި އިންވެސްޓިގޭޝަން ޑިޕާޓްމަންޓުން ކަނޑައަޅައިފައިވާ ސުޕަވައިޒަރާ ފަރާތްތަކާ މަޝްވަރާކުރަންވާނެއެވެ.

(ބ) މައްސަލަ ބެލުމަށް ހަވާލުކުރެވިފައިވާ އޮފިސަރު އޭނާގެ މައްސަލަ ތަޙުޤީޤުކުރުމުގައި ނުވަތަ މަސައްކަތެއް ފުރިހަމަކުރުމުގައި މަޤުބޫލު ޢުޛުރެއްނެތި ލަސްކޮށްފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވިއްޖެނަމަ، ނުވަތަ މަސައްކަތްތަކުގެ ފެންވަރު ދަށްކަމެއް ފާހަގަކުރެވިއްޖެނަމަ، އެ މައްސަލައެއްގެ މަސައްކަތް ސުޕަވައިޒްކުރުމަށް ކަނޑައަޅައިފައިވާ ފަރާތުން އިންވެސްޓިގޭޝަން ޑިޕާޓްމަންޓުގެ އެންމެ އިސްވެރިޔާއަށް ފާހަގަކޮށްދީ، އެކަން ބަލައި، އެ އޮފިސަރަކާ މަޝްވަރާކޮށް، އެ ކަންކަން އިޞްލާޙުކުރުމަށް އަންގަންވާނެއެވެ.

މައުލޫމާތު ބަލައި ގޮތެއް ނިންމުމަށް ކޮމިޝަނަށް ހުށަހެޅުން

27. (ހ) ތަޙުޤީޤު ނިންމައި ކޮމިޝަނަށް ގޮތެއް ކަނޑައަޅުމަށް މައުލޫމާތު ހުށަހެޅުމުގައި އަމަލުކުރާނީ އަންނަނިވި އުސޫލުންނެވެ.

(1) މި ގަވާއިދުގެ 26 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ކޭސް މެނޭޖްމަންޓް ސިސްޓަމުގައިވާ މައުލޫމާތު ފުރިހަމަކޮށް އެ މައްސަލައިގައި ކޮމިޝަނުން ގޮތެއް ނިންމުމަށް ބަލައި، ދެން އެންމެ އަވަހަށް ބޭއްވުމަށް ހަމަޖެހިފައިވާ ކޮމިޝަނުގެ ބައްދަލުވުމަކަށް އެޖެންޑާ ކުރަންވާނެއެވެ.

(2) މައުލޫމާތު ބަލައި ގޮތެއް ނިންމުމަށް ބާއްވާ ބައްދަލުވުމުގައި އިންވެސްޓިގޭޝަން ޑިޕާޓްމަންޓުގެ ލީޑަރު ނުވަތަ އެ މައްސަލައެއް ސުޕަވައިޒްކުރަމުންގެންދާ ސުޕަވައިޒަރު ބައިވެރިވާންވާނެއެވެ. އަދި އެ މައްސަލައެއްގެ އިންވެސްޓިގޭޝަން އޮފިސަރު އެ ބައްދަލުވުމެއްގައި ބައިވެރިވާންވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކޮމިޝަނަށް މައްސަލައާމެދު ގޮތެއް ކަނޑައަޅައިދޭން ޖަލްސާއަށް ހާޒިރުވާ ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަޣްލަބިއްޔަތު އެކަމަށް ލިބިގެންނެވެ.

ހަތަރުވަނަ ބާބު

މައްސަލަ ތަޙުޤީޤުކުރުމާ ގުޅޭ ހާއްސަ އުސޫލުތައް

ތަޙުޤީޤުކުރާ މައްސަލައިގެ ތެރެއިން ފާހަގަވާ އެހެން މައްސަލަތައް

28. އިންވެސްޓިގޭޝަން ޑިޕާޓްމަންޓުން އެ މައްސަލައެއް ތަޙުޤީޤުކުރުމުގެ ތެރޭގައި އެ މައްސަލައާ ގުޅިގެން ކޮމިޝަނުން ބަލައި ގޮތެއް ކަނޑައަޅަންޖެހޭ ކަމަށް ފެންނަ އިތުރު މައްސަލަތަކެއް ހުރިކަމަށް ފާހަގަކުރެވިއްޖެނަމަ، އެފަދަ މައްސަލައެއް ވަކި މައްސަލައެއްގެ ގޮތުގައި ތަޙުޤީޤުކުރުމާމެދު ނުވަތަ ތަޙުޤީޤުކުރަމުންދާ މައްސަލައިގެ ތެރެއިން އެ ކަންކަމަށް ގޮތެއް ކަނޑައެޅުމާމެދު ކޮމިޝަނުގެ ލަފާގެ މަތީން ގޮތެއް ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ.

އަވަހަށް ފިޔަވަޅުއަޅަންޖެހޭ ބާވަތުގެ މައްސަލަތައް

29. (ހ) އިންވެސްޓިގޭޝަން ޑިޕާޓްމަންޓުން މައްސަލައެއް ބެލުމުގެ ތެރޭގައި އެ މައްސަލައަކީ ނުވަތަ އެ މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ވަކި ކަންކަމަކީ އަވަސް ގޮތެއްގައި ފިޔަވަޅުއަޅަން ކޮމިޝަނުން އެ ކަމާމެދު ގޮތެއް ނިންމަންޖެހޭފަދަ ކަމެއް ކަމަށް ފާހަގަކުރެވިއްޖެނަމަ، އެ ކަމެއް ކޮމިޝަނުގެ ސަމާލުކަމަށް ގެނެސް އަމަލުކުރަންވީ ގޮތެއްގެ ލަފާ ހޯދަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އަވަސްގޮތެއްގައި ފިޔަވަޅުއަޅަންޖެހޭ ބާވަތުގެ ކަންކަމަކީ މީހެއްގެ ފުރާނައަށް ނުވަތަ ތަނަކަށް ނުވަތަ މުދަލަށް ގެއްލުމެއް ލިބިދާނެފަދަ ކަންކަމެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ ދަށުން އިންވެސްޓިގޭޝަން ޑިޕާޓްމަންޓުން ބަލަމުންދާ މައްސަލައިގެ ވަކި ބައިތަކެއް އަވަހަށް ފިޔަވަޅު އަޅަންޖެހޭ ކަމެއްގެ ގޮތުގައި ކޮމިޝަނުން ގޮތެއް ނިންމި ކަމުގައި ވިޔަސް، އަސްލު މައްސަލައިގެ ދެން ހުރި ބައިތައް، މި ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތީން ކުރިއަށް ގެންދަންވާނެއެވެ.

ކުއްލި ހާލަތެއް މެދުވެރިވެގެން ބަލަންޖެހޭ މައްސަލަތައް

30. (ހ) މުޖުތަމަޢުގައި ހިނގާ ކުއްލި ހާދިސާއެއް ނުވަތަ ކަމަކާ ގުޅިގެން އެއްވެސް މީހެއްގެ އިންސާނީ ޙައްޤުތަކަށް އުނިކަމެއް ލިބިދާނެ ކަމަށް ނުވަތަ އިންސާނީ ޙައްޤުތައް ނިގުޅައިގަނެވިދާނެ ކަމަށް ކޮމިޝަނަށް ފެނިއްޖެނަމަ، އެފަދަ ކަންކަން ބަލައި ތަޙުޤީޤުކުރުމަށް ޓަކައި އެ ހާދިސާއެއް ނުވަތަ ކަމެއް ހިނގި ތަނަށް ޒިޔާރަތްކުރުމަށް ރެޕިޑް ރެސްޕޮންސް ޓީމެއް (RRT) އިންވެސްޓިގޭޝަން ޑިޕާޓްމަންޓުން ހަމަޖައްސަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކަނޑައަޅާ ޓީމުން އެ ހާދިސާއެއް ހިނގި ތަނަކަށް ޒިޔާރަތްކޮށް ނުވަތަ ބަލަންޖެހޭ ކަންކަން ބެލުމަށްފަހު، ކަން ހިނގައިފައިވާ ގޮތް އިންވެސްޓިގޭޝަން ޑިޕާޓްމަންޓުގެ އެންމެ އިސްވެރިޔާއާ ނުވަތަ އިންވެސްޓިގޭޝަން ޑިޕާޓްމަންޓް ހިންގާ ހަވާލުވެހުރި މުވައްޒަފާ ވީ އެންމެ އަވަހަކަށް ހިއްސާކުރަންވާނެއެވެ. އަދި މި މައްސަލައަކީ ކޮމިޝަނުން އިސްނަގައިގެން ބަލައި ތަޙުޤީޤު ކުރަންޖެހޭފަދަ ކަމެއް ހިނގައިފައިވާ މައްސަލައެއްކަން ފާހަގަކުރެވިއްޖެނަމަ އެކަމާގުޅޭ މަޢުލޫމާތާއި ލިޔެކިޔުން ހުށަހައި އެކަން އިންވެސްޓިގޭޝަން ޑިޕާޓްމަންޓުގެ އެންމެ އިސްވެރިޔާއާ ނުވަތަ އިންވެސްޓިގޭޝަން ޑިޕާޓްމަންޓް ހިންގުމާއި ހަވާލުވެހުރި މުވައްޒަފާ ވީ އެންމެ އަވަހަކަށް ހިއްސާކުރަންވާނެއެވެ.

(ނ) އަދި އެ ޑިޕާޓްމަންޓުގެ ހާދިސާ ހިނގި ގޮތުގެ ތަފްސީލު ރިޕޯޓެއް ތައްޔާރުކޮށް، ޖެހިގެން އަންނަ ދުވަހުގެ ރަސްމީގަޑި ނިމުމުގެ ކުރިން ޑިޕާޓްމަންޓުގެ އެންމެ އިސްވެރިޔާއާ ނުވަތަ އިންވެސްޓިގޭޝަން ޑިޕާޓްމަންޓް ހިންގުމާ ހަވާލުވެހުރި މުވައްޒަފާ ހިއްސާކުރަންވާނެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ކުއްލި ހާލަތެއް ނުވަތަ ކަމަކާ ގުޅިގެން އެ ތަނަކަށް ޒިޔާރަތްކުރުމާ ނުވަތަ އެ ކަމެއް ބެލުމަށް ބޭނުން ޓީމެއް އެކުލަވައިލުމާއި، އެ ޓީމުތަކުން އަމަލުކުރަންވާނެ އުސޫލުތައް ކޮމިޝަނުން އެކުލަވައިލަންވާނެއެވެ.

މަރުގެ މައްސަލަތައް ތަޙުޤީޤުކުރުމާގުޅޭ އުސޫލުތައް

31. (ހ) ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ހުރި ފަރާތެއް މަރުވެގެން އެކަމުގެ މައުލޫމާތު ކޮމިޝަނަށް ލިބިއްޖެނަމަ، މި ގަވާއިދުގެ 30 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުއްލި ހާދިސާއަކާ ގުޅިގެން ހަރަކާތްތެރިވާނެ ޓީމެއް، އެ މައްސަލައިގައި ކަން ހިނގައިފައިވާ ގޮތް ސާފުކުރުމަށް ބަލައި ފޮނުވަންވާނެއެވެ.

(ށ) އެ ފަރާތެއް މަރުވެފައިވާކަން ބެލެވުނީ، ދައުލަތުގެ އިހުމާލުންކަމަށް ބެލެވޭ ނުވަތަ ޝައްކުކުރެވޭ ހާލަތެއްގައި އެ މައްސަލަ ތަޙުޤީޤުކުރުމަށް އިންވެސްޓިގޭޝަން އޮފިސަރެއް ނުވަތަ އިންވެސްޓިގޭޝަން އޮފިސަރުން ހަމަޖެއްސިދާނެއެވެ.

(ނ) ކޮމިޝަނުގެ ސަމާލުކަމަށް އަންނަ މަރުގެ މައްސަލަތައް ތަޙުޤީޤުކުރާނެ ގޮތް އުސޫލުތައް، މި ގަވާއިދުގެ 30 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) ގެ ދަށުން އެކުލަވައިލާ އުސޫލުގައި ހިމެނެންވާނެއެވެ.

ފަސްވަނަ ބާބު

އިންޓަވިއުކުރުމާއި ބަޔާންނެގުމާ ގުޅޭ އުސޫލުތައް

އިންޓަވިއުކުރާނެ ފަރާތްތައް ކަނޑައެޅުން

32. (ހ) މި ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ކޮމިޝަނުން ތަޙުޤީޤުކުރާ މައްސަލައެއްގައި، އެ މައްސަލައާއެކު ހުށަހަޅައިފައިވާ ލިޔުންތަކުގެ ސައްޙަކަން ބެލުމަށްފަހު، އިތުރު ތަފްސީލު ހޯދުމަށް ބޭނުން ކަމާ ގުޅުންހުރި ފަރާތްތައް ހާޒިރުކޮށް އެ ފަރާތްތަކާ ސުވާލުކޮށް ބަޔާންނެގުމުގެ އިޚްތިޔާރު ކޮމިޝަނަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(ށ) ކޮމިޝަނަށް ހާޒިރުކޮށް އިންޓަވިއުކުރުމަށްފަހު ނަގާ ބަޔާނުގައި އިންޓަވިއު ދިން ފަރާތުން ސޮއިކޮށް އިނގިލީގެ ނިޝާން ޖަހަންވާނެއެވެ.

(ނ) ކޮމިޝަނުން ތަޙުޤީޤުކުރާ މައްސަލަތަކުގައި މަޢުލޫމާތު ސާފުކުރުމަށް ނުވަތަ އިތުރު ތަފްސީލު ހޯދުމަށް އެއްވެސް ފަރާތަކާ ވާހަކަ ދައްކައިފިނަމަ، އެ ފަރާތަކުން ދިން ޖަވާބު ލިޔުމުން ރިކޯޑުކޮށް، އެ މައުލޫމާތު އެފަރާތުން ލިބިފައިވާކަން އިންވެސްޓިގޭޝަން އޮފިސަރު ސޮއިކޮށް އިނގިލީގެ ނިޝާން ޖަހަންވާނެއެވެ.

އިންޓަވިއުގެ ބާވަތްތައް

33. ތަހުޤީޤުގައި ކޮމިޝަނުން ސުވާލުކުރަން އަންނަނިވި ގޮތްތަކުގެ ތެރެއިން ގޮތެއް އިންތިޚާބު ކުރެވިދާނެއެވެ.

(ހ) ހާޒިރުގައި ކުރާ އިންޓަވިއު؛

(ށ) ވީޑިއޯ ކޯލް އިންޓަވިއު؛

(ނ) ފޯން ކޯލް އިންޓަވިއު؛

(ރ) އީ-މެއިލް މެދުވެރިކޮށް ލިޔުމުން ސުވާލުކޮށް ހިއްސާކޮށްގެން.

އޯޑިއޯ ރިކޯޑުކުރުން

34. އިންޓަވިއު ކުރެވޭ ފަރާތްތަކާއެކު ކުރެވޭ އިންޓަވިއުގެ އޯޑިއޯ ރިކޯޑުކުރަންވާނެއެވެ. އަދި އިންޓަވިއު ކުރެވޭ ފަރާތްތަކާއެކު ކުރެވޭ އިންޓަވިއުގެ ވީޑިއޯ ރިކޯޑުކުރަންޖެހޭ ހާލަތްތަކުގައި އޯޑިއޯގެ އިތުރުން ވީޑިއޯ ރިކޯޑުކުރަންވާނެއެވެ.

ކޮމިޝަނަށް ހާޒިރުވުމަށް އެންގުން

35. (ހ) ކޮމިޝަނުން ތަހުޤީޤުކުރާ މައްސަލައަކާ ގުޅޭގޮތުން ކޮމިޝަނަށް ހާޒިރުވުމަށް އެންގުމުގެ ގޮތުން ފޯންކޯލް ނުވަތަ މެސެޖުކޮށް ނުވަތަ އީ-މެއިލް މެދުވެރިކޮށް އެންގިދާނެއެވެ. އަދި އެ ކޯލް ރިކޯޑު ކުރެވެންވާނެއެވެ. އަދި އެކަން ގުޅާ ފަރާތަށް އަންގަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތީން ކޮމިޝަނުން ތަހުޤީޤުކުރާ މައްސަލައަކާ ގުޅޭގޮތުން ކޮމިޝަނަށް ހާޒިރުވުމަށް އަންގާ އެންގުމާ އެއްގޮތަށް ކޮމިޝަނަށް ހާޒިރުނުވެއްޖެނަމަ، އަދި އެ ފަރާތަކީ ކޮންމެހެން ހާޒިރުކުރަންޖެހޭ ފަރާތެއްނަމަ، އެ މީހަކު ހާޒިރުކުރާނީ ކޮމިޝަނަށް ހާޒިރުވުމުގެ އަމުރު ފޮނުވައިގެންނެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން ފޮނުވާ އަމުރުގައި އަންނަނިވި މަޢުލޫމާތު ހިމެނެންވާނެއެވެ.

(1) ހާޒިރުކުރުވާ ފަރާތާ ގުޅޭ މަޢުލޫމާތު؛

(2) ހާޒިރުކުރުވާ ސަބަބު؛

(3) ހާޒިރުވާން އަންގާ ތާރީޚު، ގަޑިއިރު، ތަން؛

(4) އަމުރު ހަވާލުކުރާ ފަރާތުގެ ނަމާއި، ދިވެހި ރައްޔިތެއްކަން އަންގައިދޭ ކާޑު ނަންބަރާއި ސޮއި؛

(5) އަމުރު ހައްދަވާ ފަރާތާއި އަމުރު ހަވާލުވާ ފަރާތާ ހުރި ގުޅުން؛

(6) އަމުރާ ހަވާލުވާ ފަރާތުން އަމުރާ ހަވާލުވި ތާރީޚާއި ގަޑި.

(ހ) ހާޒިރުވުމަށް ފޮނުވައިފައިވާ އަމުރުގެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ކޮމިޝަނަށް ހާޒިރުނުވާ ފަރާތާ އިންޓަވިއު ނުކޮށް އަމުރު ބާޠިލުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު ކޮމިޝަނަށް ލިބިގެންވެއެވެ. ނަމަވެސް މަސްލަހަތު ހިމާޔަތްކުރުމުގެ ގޮތުން ދައުލަތުގެ އިދާރާއެއްގެ މީހަކު ހަމަޖައްސައިދިނުމަށް ކޮމިޝަނުން އެދެންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކޮމިޝަނުން ފޮނުވާ އަމުރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގަޑިއަށް ހާޒިރުވުމަށް އުޒުރުވެރިވާނަމަ، ކޮމިޝަނުން އަންގައިފައިވާ ގަޑީގެ މަދުވެގެން 30 (ތިރީސް) މިނިޓުގެ ކުރިން ސަބަބާއެކު ކޮމިޝަނަށް އަންގަންވާނެއެވެ.

(ނ) ކޮމިޝަނުން ބަލަމުންދާ މައްސަލައަކާ ގުޅިގެން މި މާއްދާގެ ދަށުން ބަންދުކޮށްފައިވާ މީހަކު ހާޒިރުކުރާނަމަ، ހާޒިރުވުމަށް އަންގާ އަމުރާއެކު، ކޮމިޝަނުން އެ ފަރާތައް ހާޒިރުކޮށްދިނުމަށް އެދި ސިޓީ ފޮނުވަންވާނެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދައިން ހާޒިރުވުމަށް އަންގާ އަމުރު ރައްދުކުރުމާ ގުޅޭ އުސޫލު ކޮމިޝަނުން އެކުލަވާލައިގެންވާނެއެވެ.

ކޮމިޝަނަށް މީހުން ހާޒިރުކުރުން

36. ކޮމިޝަނުން ތަހުގީގުކުރަމުންދާ މައްސަލައަކާ ގުޅިގެން ކޮމިޝަނަށް ހާޒިރުކުރަންޖެހޭ ފަރާތެއް ހާޒިރުކުރުމަށް ކަމާބެހޭ މުއައްސަސާއަކުން އެންގުމުން، މަޤުބޫލު އުޒުރެއްނެތި އެ ފަރާތް ހާޒިރުކޮށް ނުދިނީނަމަ، އެ ކަމަށް ޒިންމާވާން ފަރާތަކީ ކޯބައިކަން ދެނެގަތުމަށްފަހު، އެ ފަރާތަކާ މެދު [illegible] [illegible] ކޮމިޝަނުގެ ޤާނޫނުގެ 26 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ފިޔަވަޅު އެޅުމުގެ ބާރު ކޮމިޝަނަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

އިންޓަވިއުކުރުމުގެ އިޖުރާތު

37. ކޮމިޝަނުން ތަހުގީގުކުރާ މައްސަލަތަކުގައި އިންޓަވިއުކުރާއިރު އަންނަނިވި އިޖުރާތުތައް ފުރިހަމަކުރަންވާނެއެވެ.

(1) އިންޓަވިއުކުރުމުގައި ކޮމިޝަނުން ކަނޑައަޅާ އިންވެސްޓިގޭޝަން އޮފިސަރެއް ބައިތިއްބުން؛

(2) ސުވާލުކުރާ ސަބަބު ބަޔާންކުރުން؛

(3) ތަހުގީގުގެ އޮޑިއޯ ނުވަތަ ވީޑިއޯ ރެކޯޑުކުރާނެކަން ބަޔާންކުރުން؛

ޤާނޫނީ ވަކީލެއްގެ އެހީތެރިކަން ލިބިގެންވުން

38. ކޮމިޝަނުން ބަޔާން ނެގުމަށް ޓަކައި ކުރާ އިންޓަރވިއުގައި ވަކީލަކު ބައިވެރިކުރުމަށް އިންޓަރވިއުކުރެވޭ ފަރާތުން އެދިއްޖެނަމަ، ވަކީލަކު އެ އިންޓަރވިއުގައި ބައިވެރިކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދޭންވާނެއެވެ.

ކުޑަކުދިންނާ އިންޓަރވިއުކުރުމުގައި އަމަލުކުރަން އުސޫލު

39. (ހ) ތަޙުޤީޤުގައި ސުވާލުކުރެވޭ ފަރާތަކީ ކުޑަކުއްޖެއްނަމަ، ތަޙުޤީޤު މަރުޙަލާގައި އެ ފަރާތަކާމެދު އަމަލުކުރަންވާނީ އަންނަނިވި ގޮތުގެ މަތިންނެވެ.

(1) ތަޙުޤީޤުގައި ސުވާލުކުރެވޭ ފަރާތަކީ ކުޑަކުއްޖެއްނަމަ، އެ ކުއްޖެއްގެ ބެލެނިވެރިޔާ ނުވަތަ އެ ކުއްޖެއްގެ މަސްލަހަތު ރައްކާތެރިކޮށްދޭނެ މީހެއްގެ ހާޒިރުގައި ފިޔަވައި، އެ ކުއްޖާ ސުވާލުކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ؛

(2) ކުއްޖެއްގެ ބެލެނިވެރިޔާ ނެތް ހާލަތެއްގައި އެ ކުއްޖެއްގެ މަސްލަހަތު ރިޢާޔަތްކުރާނެ މީހަކު ނުވަތަ އެ ކުއްޖާގެ މަސްލަހަތު ރިޢާޔަތްކޮށްދޭނެ ދައުލަތުގެ ކަމާބެހޭ މުއައްސަސާއެއްގެ މުވައްޒަފަކު ހާޒިރުކޮށް، އެ ފަރާތުގެ ހާޒިރުގައި ފިޔަވައި އެ ކުއްޖާ ސުވާލުކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ؛

(3) މައްސަލައަކާ ގުޅިގެން ކުރާ ތަޙުޤީޤެއްގައި ކުޑަކުއްޖަކާ ސުވާލުކުރާއިރު، އެ ކުދިންގެ އުމުރާއި ވިސްނުމުގެ ޤާބިލުކަން ރިޢާޔަތްކުރަން ވާނެއެވެ. އަދި ތަޙުޤީޤު ކުރަމުންދާއިރު މުޢާމަލާތު ކުރަންވާނީ، ކުއްޖާގެ އުމުރާއި ޤާބިލުކަން ރިޢާޔަތްކޮށް އޯގާތެރިކަމާއި މަޑުމައިތިރިކަމާ އެކުގައެވެ؛

(4) ތަޙުޤީޤުގައި ސުވާލުކުރެވޭ ކޮންމެ ކުއްޖަކަށް ވެސް، ޤާނޫނީ ވަކީލެއްގެ އެހީތެރިކަން ހޯދުމުގެ ހައްޤު ލިބިގެންވެއެވެ. އަދި ކުއްޖާއަށް ޤާނޫނީ ވަކީލަކު ހަމަޖައްސާނީ އެ ކުއްޖާގެ ބެލެނިވެރިޔާ އަމިއްލައަށެވެ؛

(5) މި ގަވާއިދުގެ ދަށުން ހާޒިރުވާ ކުޑަކުއްޖެއްގެ ބެލެނިވެރިއެއް ނުވަތަ މަސްލަހަތު ރައްކާތެރިކޮށްދޭނެ އެހެން ފަރާތަކުން އެ ކުއްޖަކަށް ޤާނޫނީ ވަކީލެއްގެ އެހީ ހޯދުމަށް އެދިއްޖެނަމަ، އެއީ އެ ކުއްޖަކު ބުނި ބުނުމެއް ކަމުގައި ބަލަންވާނެއެވެ.

(ށ) ކޮމިޝަނުން ހިންގާ ތަޙުޤީޤެއްގައި ހިމެނޭ ކުއްޖަކާ ގުޅޭގޮތުން، އެ ކުއްޖަކީ ކާކުކަން އަންގައިދޭ ނުވަތަ ދެނެގަނެވޭ އެއްވެސް މަޢުލޫމާތެއް ކޮމިޝަނުން އެއްވެސް ވަސީލަތެއްގައި އާންމުކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ.

(ނ) ތަޙްޤީޤުގައި ކުޑަކުދިންނާ ސުވާލުކުރަންވާނީ އެކަމުގެ ހާއްސަ ތަމްރީނު ލިބިފައިވާ ފަރާތަކުންނެވެ.

ނަފްސާނީ ނުވަތަ ޖިސްމާނީ ނުކުޅެދުންތެރިކަމެއް ހުރި މީހުންނާ ސުވާލުކުރުމުގައި އަމަލުކުރާނެ އުސޫލު

40. ތަޙްޤީޤުގައި ސުވާލުކުރެވޭ ފަރާތަކީ ނަފްސާނީ ނުކުޅެދުންތެރިކަމެއް ނުވަތަ ޖިސްމާނީ ނުކުޅެދުންތެރިކަމެއް ލިބިފައިވާ ފަރާތެއް ކަމުގައި ވެފައި، އެހެން ފަރާތެއްގެ އެހީއަށް ބޭނުންވާފަދަ ހާލަތެއްގައި ހުރި ފަރާތެއްކަމަށްވާނަމަ، ތަޙްޤީޤު މަރުޙަލާގައި، އެ ފަރާތަކާމެދު އަމަލުކުރަންވާނީ އަންނަނިވި ގޮތުގެ މަތިންނެވެ.

(ހ) ނަފްސާނީ ނުކުޅެދުންތެރިކަމެއް ހުރި ފަރާތެއްނަމަ، ތަޙްޤީޤަށް އެ މީހެއްގެ ބަޔާން ނަގަންވާނީ ނުވަތަ އެނޫން ގޮތަކަށް ވެސް އެ މީހާ މުޢާމަލާތު ކުރަންވާނީ، އެ މީހާގެ ބެލެނިވެރިޔާގެ ނުވަތަ މަސްލަހަތު ހިމާޔަތްކޮށްދޭ އެހެން ފަރާތްތަކުގެ ހާޒިރުގައެވެ. އަދި ޖިސްމާނީގޮތުން ނުކުޅެދުންތެރިކަމެއް ހުރި ފަރާތެއްނަމަ، އެ ފަރާތެއްގެ ޖިސްމާނީ ނުކުޅެދުންތެރިކަމަށް ރިޢާޔަތްކޮށް އިތުރު ފަރާތެއްގެ އެހީތެރިކަން ބޭނުންވާ ހާލަތްތަކުގައި އެހެން ފަރާތެއް ހާޒިރުކުރުމަށް ކޮމިޝަނުން ހުއްދަކުރަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި ގަވާއިދުގެ ދަށުން ނަފްސާނީ ނުކުޅެދުންތެރިކަމެއް ނުވަތަ ޖިސްމާނީ ނުކުޅެދުންތެރިކަމެއް ހުރި ފަރާތެއްގެ ބެލެނިވެރިއެއް ނުވަތަ މަސްލަހަތު ރައްކާތެރިކޮށްދޭ ފަރާތަކުން ނަފްސާނީ ނުކުޅެދުންތެރިކަން ނުވަތަ ޖިސްމާނީ ނުކުޅެދުންތެރިކަން ހުރި ފަރާތުން ޤާނޫނީ ވަކީލެއްގެ އެހީ ހޯދަން ބޭނުންވާކަމަށް ބުނެފިނަމަ، އެއީ އެ މީހަކު ބުނި ބުނުމެއް ކަމުގައި ބަލަންވާނެއެވެ. އެގޮތުން، ޤާނޫނީ ވަކީލަކު ހޯދުމަށް [illegible] [illegible] އެކަން ހަމަޖައްސަންވާނީ އެ މީހަކު އަމިއްލައަށެވެ.

(ނ) އިންޓަވިއުކުރާ ފަރާތަކީ ޑޮކްޓަރު ފެންވަރުގެ ދަރަޖައެއް ހުރި ނުވަތަ ޑޮކްޓަރު ފެންވަރުން [illegible] މީހެއްނަމަ، ނުވަތަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

(ރ) އިންޓަވިއުކުރާ ފަރާތާއި [illegible]

ބަޔާންގައި ސޮއިކުރުން

41. (ހ) މި ބާބުގެ ދަށުން އިންޓަވިއުކުރާ ފަރާތްތަކުގެ ބަޔާން ނަގައި، އެ ބަޔާންގައި އެ ފަރާތްތަކުން ސޮއިކުރަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަރާތަކުން ބަޔާންގައި ސޮއިކުރުމަށް އިންކާރުކުރާނަމަ، އެފަދައިން ބަޔާންކޮށް، އެ ބަޔާން ނެގުމުގައި ބައިވެރިވި އިންވެސްޓިގޭޝަން އޮފިސަރު، އެ ބަޔާންގައި ސޮއިކުރަންވާނެއެވެ.

ހަވަނަ ބާބު

ކާނޫނީ ވަކީލު ޢައްޔަނުކުރުމާގުޅޭ އުސޫލުތައް

ކާނޫނީ ވަކީލު ޢައްޔަނުކުރުމުގެ ޙައްޤު

42. ކޮމިޝަނުން ބަލާ މައްސަލަތަކުގައި ކާނޫނީ ވަކީލެއްގެ އެހީ ހޯދުމަށް އެއްވެސް ފަރާތަކުން އެދިއްޖެ ހާލަތެއްގައި، އެ ފުރުޞަތު ކޮމިޝަނުން އެ މީހަކަށް ދޭންވާނެއެވެ.

ކާނޫނީ ވަކީލެއް ޢައްޔަނުކުރުން

43. ތަޙުޤީޤުކުރެވެމުންދާ މައްސަލައަކާ ގުޅިގެން މައްސަލައިގައި ޝާމިލުވާ ފަރާތަކުން ނުވަތަ ފަރާތްތަކުން ކާނޫނީ ވަކީލެއް ޢައްޔަނުކުރުމަށް އެދި ހުށަހަޅާނީ، ކޮމިޝަނުގެ ވެބްސައިޓުގައި އާންމުކޮށްފައިވާ "ކާނޫނީ ވަކީލު ޢައްޔަނުކުރުމަށް އެދި ހުށަހަޅާ ފޯމު" ތެދުވެރިކޮށެވެ.

ކާނޫނީ ވަކީލު ޢައްޔަނުކުރުމަށް ދެވޭނެ މުއްދަތު

44. (ހ) ކާނޫނީ ވަކީލު ޢައްޔަނުކުރުން ބޭނުންވާނަމަ، ކާނޫނީ ވަކީލު ޢައްޔަނުކުރުމަށް ފުރިހަމަ 3 (ތިނެއް) ދުވަހުގެ މުއްދަތެއް ދޭންވާނެއެވެ. އަދި އެ 3 (ތިނެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ކާނޫނީ ވަކީލު ހޯދުމަށް ދެވަނަ ފުރުޞަތަކަށް އެދިއްޖެނަމަ، އިތުރު 3 (ތިނެއް) ދުވަހުގެ މުއްދަތެއް ދޭންވާނެއެވެ. ދެވަނަ ފަހަރަށް ދެވޭ މުއްދަތުގައި ކާނޫނީ ވަކީލު ޢައްޔަނުކޮށްފައި ނުވާނަމަ ބަލާނީ، އެ މީހަކު ކާނޫނީ ވަކީލު ޢައްޔަނުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދޫކޮށްލައިފިކަމުގައެވެ.

(ށ) ތަޙުޤީޤު ފެށިއިރު ކާނޫނީ ވަކީލު ޢައްޔަނުކުރުން ބޭނުންނުވާކަމުގައި ބުނެފައި ވިޔަސް، ތަޙުޤީޤު ފުރިހަމަކުރުމުގެ ކުރިން ކާނޫނީ ވަކީލު ޢައްޔަނުކުރުމުގެ ފުރުޞަތަށް އެދިއްޖެނަމަ، އެ މީހަކަށް އެ ފުރުޞަތު ދޭންވާނެއެވެ.

(ނ) ތަޙުޤީޤުގައި ސުވާލުކުރުމުގެ މަރުޙަލާ، އެ މީހަކު ޢައްޔަނުކުރާ ކާނޫނީ ވަކީލާއެކު އެކަހެރިކޮށް މަޝްވަރާކުރުމުގެ ފުރުޞަތަށް އެދިއްޖެނަމަ، އެ މީހަކަށް އެ ފުރުޞަތު ދޭންވާނެއެވެ. އަދި އެއްވެސް ސަބަބަކާހުރެ ފުރަތަމަ ފަހަރު އެ ފުރުޞަތު ނުދެވުނުކަމުގައިވިޔަސް، އެ ފުރުޞަތު ދޭންވާނެއެވެ.

ޤާނޫނީ ވަކީލަކު ޢައްޔަނުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދިނުން ބޭނުންކުރުން

45. (ހ) ވަކީލު ޢައްޔަނުކުރުމާ ހަމައަށް ތަޙުޤީޤުގައި ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތާ ކުރުވުން ސުވާލުކުރަން އެ ފަރާތުން ދިން ޖަވާބުތަކުގެ ބަހައްޓަން އުސޫލަކަށް ނާންނާނެއެވެ. އަދި ވަކީލުގެ ޢައްޔަނުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު އެ ފަރާތަށް ދިނުމަށްފަހު ފަސް، ޤާނޫނީ ވަކީލު ހާޟިރުވުމަށް ނުވާނަމަ، އެ ފަރާތާ ސުވާލުކުރުމުގައި ކުރިއަށްގެންދެވިދާނެއެވެ.

(ށ) މި ގަވާއިދުގެ (ހ) ގައި އެހެން އޮތް ނަމަވެސް، ކޮމިޝަނަށް ހާޟިރުކޮށް ސުވާލުކުރުމުގެ ފަރާތުން ސުވާލުކުރާ އެއްވެސް މަރުޙަލާއެއްގައި ޤާނޫނީ ވަކީލެއްގެ އެހީތެރިކަން ބޭނުންވެއްޖެނަމަ، ޤާނޫނީ ވަކީލެއްގެ އެހީތެރިކަން ހޯދުމުގެ ފުރުޞަތު އެފަރާތަށް ދޭންވާނެއެވެ.

ދިވެހިބަހުން ނުވަތަ އިނގިރޭސިބަހުން ވާހަކަދައްކަން ނޭނގޭ ފަރާތްތަކާމެދު ޢަމަލުކުރާނެ އުސޫލު

46. ކޮމިޝަނަށް މައްސަލަ ހުށަހަޅާ ފަރާތަކީ ނުވަތަ މައްސަލައާ ގުޅުންހުރި އެއްވެސް ފަރާތަކީ ދިވެހިބަހުން ނުވަތަ އިނގިރޭސިބަހުން ދެއްކޭ ވާހަކަ ރަނގަޅަށް ފަހުމުނުވާ ފަރާތެއް ވިއްޔާނަމަ، އެ ފަރާތަކާ ސުވާލު ކުރަންވާނީ ތަރުޖަމާނަކާއެކުގައެވެ. އެހެން ނަމަވެސް، ތަރުޖަމާނެއް ނުލިބޭ ހާލަތެއްގައި މައްސަލަ ހުށަހަޅާ ފަރާތަށް ފަހުމުވާނެ އެންމެ ރަނގަޅު ބަހަކުން މުޢާމަލާތްކޮށްގެން ބަޔާންނެގުމުގެ ހުއްދަ ލިބޭނެއެވެ.

ހަތްވަނަ ބާބު

ކޮމިޝަނުގެ ނިންމުން

ކޮމިޝަނަށް ހުށަހަޅާ މައްސަލަތައް ނިންމުން

47. (ހ) މި ގަވާއިދުގެ 27 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ކޮމިޝަނުގެ ބައްދަލުވުމަށް ހުށަހެޅޭ މައްސަލަތައް ދިރާސާކޮށް ކޮމިޝަނުގެ ޖަލްސާއަކަށް ހުށަހަޅާ ކޮންމެ މައްސަލައެއް ވެސް ކޮމިޝަނުގެ ޖަލްސާގައި ގޮތެއް ނިންމަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކޮމިޝަނުން ނިންމާ ނިންމުންތައް ނިންމަންވާނީ، ކޮމިޝަނުގެ ޖަލްސާގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަޣުލަބިއްޔަތުންނެވެ.

(ނ) ކޮމިޝަނަށް ހުށަހެޅޭ މައްސަލަތަކާ ގުޅިގެން ކޮމިޝަނުން ނިންމާ ނިންމުންތައް ތަޙްރީރުކުރަންވާނެއެވެ. އަދި ކޮމިޝަނުން ނިންމުމެއް ނިންމި ޖަލްސާގައި ހާޟިރުވެތިބި މެންބަރުންގެ ރައުޔު ތަފާތުވާ ހާލަތުގައި ކޮންމެ މެންބަރެއްގެ ރައުޔު ވެސް ތަޙްރީރުކުރަންވާނެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކޮމިޝަނުން ނިންމުމުގައި، އަންނަނިވި ގޮތްތަކުންކުރެ ގޮތަކަށް ނިންމިދާނެއެވެ.

(1) އިންސާނީ ޙައްޤަކާ ޚިލާފުވެފައިވާނަމަ، ނުވަތަ އެފަދަ ޢަމަލެއް ހުއްޓުވުމަށް، ނުވަތަ ހިނގުން ހުއްޓުވުމަށް ފިޔަވަޅުއެޅުމުގައި އިހުމާލުވެފައިވާނަމަ، ނުވަތަ އިންސާނީ ޙައްޤެއް ނިގުޅައިގަނެފައިވާނަމަ ނުވަތަ ހަނިކޮށްފައިވާނަމަ، ޙައްޤު ގެއްލުނީ ކަމަށް ނުވަތަ ޙައްޤު ހަނިވާ ކަމަށް؛

(2) މައްސަލައިގެ ބާވަތުން ސުލްޙަވެރި ޙައްލެއް ހޯދިދާނެ ކަމަށް ނުފެންނަނަމަ، ނުވަތަ ސުލްޙަވެރި ޙައްލެއް ހޯދުމަށް މަސައްކަތްކުރުމަށްފަހުގައި ވެސް ސުލްޙަވެރި ޙައްލެއް ހޯދިފައި ނުވާނަމަ، އަދި ސުލްޙަވެރި ޙައްލެއް ހޯދައިނުދެވޭނެ މައްސަލަތަކުގައި ކޮމިޝަނުން ޝަރީޢަތަށް މައްސަލަ ހުށަހެޅުމަށް މައްސަލަ ހުށަހެޅި ފަރާތަށް ލަފާ ދިނުން؛

(3) އިންސާނީ ޙައްޤަކާ ޚިލާފުވެފައިވާނަމަ، ނުވަތަ އެފަދަ ޢަމަލެއް ހުއްޓުވުމަށް ނުވަތަ ހިނގަންދިނުމަށް ފިޔަވަޅުއެޅުމުގައި އިހުމާލުވެފައިވާނަމަ، ނުވަތަ އިންސާނީ ޙައްޤެއް ނިގުޅައިގަނެފައިވާނަމަ، ޙައްޤު ގެއްލިފައިވާ ފަރާތަށް މަދަނީ ބަދަލު ހޯދުމަށް ކޯޓަށް ދިއުމުގެ ފުރުސަތު އޮތްކަން ބަޔާންކުރުން؛

(4) އެ މައްސަލައަކީ ކޮމިޝަނުން ވަކިގޮތަކަށް ޢަމަލުކުރުމަށް އެންގި އެންގުމާ އެއްގޮތަށް ޢަމަލުކޮށްގެން ބެލުން މައްސަލައެއްނަމަ، ނުވަތަ ކޮމިޝަނުން އެންގި އެންގުމާ ގުޅިގެން ކޮމިޝަނުގެ ޤަރާރަށް އުނިކަމެއް ލިބޭގޮތަށް ޢަމަލުކުރި މައްސަލައެއްނަމަ، ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަނުގެ ޤާނޫނުގެ 26 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފިޔަވަޅުތައް އެޅުން؛

(5) ތަޙުޤީޤު ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ހުރި ނުފޫޒުން ނުވަތަ ހުރި ހޯދުމަށް ކުރި މަސައްކަތްކުރުން މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ފަރާތްތަކުން އެއްބާރުލުން ލިބިފައިނުވާނަމަ، އެ ކަމެއް ބަޔާންކޮށް އަދި އިތުރު މަޢުލޫމާތު ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުސަތު ދިނުމަށް ބަޔާންކުރުން މައްސަލަ ނިންމުން؛

(6) މިފަދަ ޢަމަލުކުރުމުގެ ޤާނޫނަކުން ނުވަތަ ގަވާއިދަކުން ނުވަތަ އުސޫލަކުން ނުވަތަ ޢަމަލުކުރުމުގެ ގޮތަކުން ބަދަލެއް ގެނެސް ކޮމިޝަނަށް ފެންނަނަމަ، އެފަދަ ކަމެއް ބަދަލުކުރުމަށް ނިންމުމަށް އެދިފައިވާނަމަ ކޮމިޝަނަށް ފެންނަ ފިޔަވަޅުތަކެއް، އެ ފަރާތްތަކަށް އެންގުން؛

(7) މީގެ އިތުރުން ވެސް މައްސަލައިގެ ހާލަތަށް ބަލައި ކޮމިޝަނަށް ފެންނަ ފިޔަވަޅެއް އެޅުމުގެ އިޚްތިޔާރު ކޮމިޝަނަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

މައްސަލަ ނިންމި ގޮތުގެ ރިޕޯޓުގައި ހިމަނަންވާނެ ބައިތައް

48. ކޮމިޝަނުން ބަލައި ގޮތެއް ނިންމާ ކޮންމެ މައްސަލައަކާ ގުޅިގެން، މި ގަވާއިދުގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ކޮމިޝަނުން އެކުލަވައިލާ ރިޕޯޓު، އެ މައްސަލައެއް ނިމޭތާ 14 (ސާދަ) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ޝާއިޢުކުރަންވާނެއެވެ. އެ ރިޕޯޓުގައި، އަންނަނިވި ބައިތައް ހިމަނަންވާނެއެވެ.

(ހ) މައްސަލަ ހުށަހެޅި ފަރާތް.

(ށ) މައްސަލައިގެ ކޭސް ނަންބަރު.

(ނ) މައްސަލައިގައި ޙައްޤު ގެއްލިފައިވާކަމަށް ނުވަތަ ހަނިކުރެވިފައިވާކަމަށް ބެލެވޭ ފަރާތް.

(ރ) މައްސަލަ ހުށަހެޅުނު ތާރީޚު.

(ބ) މައްސަލަ ނިމުނު ތާރީޚު.

(ޅ) ކޮމިޝަނަށް ފާހަގަކުރެވުނު ކަންކަން.

(ކ) ކޮމިޝަނުގެ ނިންމުން.

މައްސަލަ ނިންމި ގޮތުގެ ރިޕޯޓު ދޫކުރުން

49. (ހ) ކޮމިޝަނުން މައްސަލައެއް ބަލައި ނިންމުމަށްފަހު، އެ މައްސަލައެއް ނިމުން ގޮތުގެ ޚުލާޞާ ރިޕޯޓެއް، މައްސަލަ ހުށަހެޅި ފަރާތަށް ކޮމިޝަނުން ދޫކުރަންވާނެއެވެ. އަދި މި މަސައްކަތް ކުރިއަށް ގެންދާނީ އިންވެސްޓިގޭޝަން އޮފިސަރެވެ.

(ށ) މައްސަލަ ރައްދުވާ ފަރާތް ނުވަތަ މައްސަލައިގައި ޒިންމާ ނަގަންޖެހޭ ފަރާތްތައް ކަމަށް ކޮމިޝަނަށް ފެންނަ ފަރާތްތަކަށް މައްސަލައާ ގުޅިގެން ވަކި ކަމެއް އަންގަންޖެހިއްޖެނަމަ، ކޮމިޝަނުގެ ނިންމުން އިންވެސްޓިގޭޝަން ޑިޕާޓްމަންޓުން ލިބޭތާ 7 (ހަތެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެ އިދާރާއަކަށް ނުވަތަ އެ ފަރާތަކަށް އެކަން އަންގަންވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ ދަށުން މައްސަލައިގެ ޚުލާޞާ ރިޕޯޓު ދޫކުރި ނަމަވެސް، މައްސަލައިގެ ސިއްރު ހިފެހެއްޓުމުގެ ގޮތުން ބައެއް މަޢުލޫމާތު ސިއްރުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު ކޮމިޝަނަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

މައްސަލައާ ގުޅިގެން މޮނިޓަރކުރަންޖެހޭ ކަންކަން

50. (ހ) ކޮމިޝަނުން މައްސަލައެއް ނިންމުމަށްފަހު، އެ މައްސަލައާ ގުޅިގެން ސިސްޓަމިކް ގޮތެއްގައި މޮނިޓަރކުރަންޖެހޭ މައްސަލައެއްކަމަށް ކޮމިޝަނުގެ ނިންމުމުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާނަމަ، އިންވެސްޓިގޭޝަން ޑިޕާޓްމަންޓަށް ކޮމިޝަނުގެ ނިންމުން ލިބުމާ 7 (ހަތެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެ ކަމެއް މޮނިޓަރކުރުން ގެންދިއުމަށް ކޮމިޝަނުގެ ކަމާބެހޭ ޑިޕާޓްމަންޓަށް ނުވަތަ ޑިޕާޓްމަންޓްތަކަށް، އިންވެސްޓިގޭޝަން ޑިޕާޓްމަންޓުން ފޮނުވަންވާނެއެވެ.

(ށ) ކޮމިޝަނުން ނިންމާ ނިންމުންތަކާ ގުޅިގެން އެއްވެސް އިދާރާއަކުން ސިސްޓަމިކް ގޮތެއްގައި މޮނިޓަރކުރަންޖެހޭ ކަންކަން ފާހަގަކޮށްފައިވާނަމަ، އެ ކަންކަން މޮނިޓަރކުރުމުގައި އަމަލުކުރާނެ ގޮތުގެ އުސޫލު ކޮމިޝަނުން އެކުލަވައިލަންވާނެއެވެ.

އަށްވަނަ ބާބު

އެހެނިހެން

ރިކޯޑު ބެލެހެއްޓުން

51. ކޮމިޝަނަށް މައްސަލަ ހުށަހަޅާ ހިސާބުން ފެށިގެން އެ މައްސަލައެއް ނިންމައި ފައިލްކުރެވެންދެން، ކޮމިޝަނުން އެ މައްސަލައަކާ ގުޅިގެން ކުރާ ހުރިހާ މަސައްކަތެއްގެ ރިކޯޑު، ކޭސް ފައިލްގައާއި ކޭސް މެނޭޖްމަންޓް ސިސްޓަމްގައި ބެލެހެއްޓަންވާނެއެވެ.

ސިއްރު ހިފެހެއްޓުން

52. ކޮމިޝަނަށް ހުށަހަޅާ މައްސަލަތަކުގެ ސިއްރު ހިފެހެއްޓަންވާނެއެވެ.

ރީޖަނަލް އޮފީސްތަކުން އަމަލުކުރާނެ އުސޫލު

53. ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަނުގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހުށަހަޅާ މައްސަލަތައް ބެލުމަށް ބަލައި ގާއިމުކޮށްފައިވާ ރީޖަނަލް އޮފީހުން ވެސް އެ އޮފީހަށް ހުށަހަޅާ މައްސަލަތައް ބެލުމުގައި، މި ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލުތަކަށް އަމަލުކުރަންވާނެއެވެ. އަދި އިންވެސްޓިގޭޝަން ޑިޕާޓްމަންޓާއި އެ އޮފީހެއްގައި ނެތްނަމަ، އިންވެސްޓިގޭޝަން ޑިޕާޓްމަންޓުގެ އިސްވެރިޔާގެ ޒިންމާ އަދާކުރާނީ، އެ އޮފީހުގެ މައްސަލަތައް ބެލުމުގައި، ޒިންމާ އަދާކުރާ އެންމެ އިސް ފަރާތުންނެވެ.

ގަވާއިދު އިސްލާހުކުރުން

54. މި ގަވާއިދަށް އަމަލުކުރަން ފެށުމަށްފަހު މި ގަވާއިދަށް އެއްވެސް އިސްލާހެއް ގެނެސްނާނީ، އެ އިސްލާހެއް ކޮމިޝަނުން ފާސްކުރުމަށް ފަހުގައެވެ. އަދި އެ އިސްލާހެއް ދިވެހި ސަރުކާރުގެ ގެޒެޓުގައި ޝާއިޢުކުރަންވާނެއެވެ.

ގަވާއިދާ ޚިލާފުވުން

55. މި ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފުވާ ފަރާތްތަކާމެދު ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަނުގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ފިޔަވަޅުއެޅުމުގެ އިޚްތިޔާރު ކޮމިޝަނަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

އުސޫލު ހެދުން

56. މި ގަވާއިދުގެ ދަށުން ކޮމިޝަނުން އެކުލަވާލަންޖެހޭ އުސޫލުތައް، މި ގަވާއިދަށް އަމަލުކުރަން ފަށާތާ 6 (ހައެއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެކުލަވާލަންވާނެއެވެ.

މާނަކުރުން

57. މި ގަވާއިދުގައި އިބާރާތްތައް ނުވަތަ ލަފުޒުތައް ބޭނުންކޮށްފައިވާ ގޮތުން ކަނޑައެޅިގެން އެހެން މާނައެއް ދޭހަނުވާހައި ހިނދަކު، އަންނަނިވި އިބާރާތްތަކާއި ލަފުޒުތަކަށް ދީފައިވާނީ، އެ އިބާރާތްތަކާއި ލަފުޒުތަކާ ގުޅިގެން ތިރީގައިވާ އަކުރުތަކަށް ދީފައިވާ މާނަކުރުމެވެ.

(ހ) "އިންވެސްޓިގޭޝަން ޑިޕާޓްމަންޓް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ކޮމިޝަނަށް ހުށަހަޅާ މައްސަލަތައް އެ އިދާރާގައި ބަލައި ތަޙްޤީޤުކުރުމުގެ މުންޑޭޓު ހަވާލުކޮށްފައިވާ ކޮމިޝަނުގެ ޑިޕާޓްމަންޓްތަކާއި ރީޖަނަލް އޮފީސްތަކަށެވެ.

(ށ) "އެންޓްރީ ނަންބަރު" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ކޮމިޝަނަށް ލިބޭ ޝަކުވާ ބާވަތުގެ ލިޔެކިޔުމުގެ ތަރުތީބު އަނގަބަހުން ގޮތަށް، ކޮންމެ ޝަކުވާއަކަށް ދެވޭ ޚާއްސަ ނަންބަރެވެ.

(ނ) "އިންވެސްޓިގޭޝަން އޮފިސަރު" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ކޮމިޝަނުގެ މައްސަލަތައް ބަލައި ތަޙްޤީޤުކުރުމުގެ މަސައްކަތްކުރުމަށް ހަމަޖައްސާފައިވާ މުވައްޒަފުންނެވެ.

(ރ) "ރަޖިސްޓްރޭޝަން ނަންބަރު" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ކޮމިޝަނުން ރަޖިސްޓަރީ ކުރަން ނިންމާ މައްސަލަތަކުގެ ތަރުތީބު ދެނެގަތުމަށްޓަކައި، މައްސަލައިގެ ފާއިލު އަދަދާއި، ހުށަހެޅުނު އަހަރު އެނގޭ ގޮތަށް، ކޮންމެ މައްސަލައަކަށް ދީ ވަކި ނަންބަރެވެ.

(ބ) "ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަނުގެ ޤާނޫނު" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 6/2006 (ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަނުގެ ޤާނޫނު) އާއި، އެ ޤާނޫނަށް ގެނެސްފައިވާ އެންމެހައި އިޞްލާޙުތަކާ ހިމެނޭ ގޮތުންނެވެ.

(ޅ) "ޑެޑްލައިން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ވަކި މަސައްކަތެއް ކުރުމަށް ވަކި މުއްދަތުތަކެއްގެ ތެރޭގައި ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ ކަމެއް އަންގައިދިނުމެވެ.

(ކ) "ދަޢުވާތަކުގެ އިދާރާ" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ޖުޑިޝަލް ހިންގާ ފަރާތާއި، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހާއި، އަދުލުއިންސާފު ޤާއިމުކުރުމުގެ ބާރާއި، މިނިވަން މުއައްސަސާތަކާއި، މުސްތަޤިއްލު މަޤާމުތަކާއި، ސަލާމަތީ ޚިދުމަތްތަކާއި، ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުން އިންތިޚާބުކުރެވޭ ކައުންސިލުތަކެއް ހިމެނޭ ގޮތުގެ މަތިންނެވެ. އަދި އެ ތަނެއް ހިންގުމުގައި ދައުލަތުގެ މަސްއޫލިއްޔަތެއް އަދާކުރާ ކޮންމެ ތަނަކާއި، ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުން އެހީ ލިބިގެން ހިންގާ ކޮންމެ ތަނެއް ހިމެނޭގޮތުންނެވެ.

(އ) "ކޮޕީ ސިޓީ" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، އެހެން ފަރާތަކަށް/ އިދާރާތަކަށް އެޑްރެސްކޮށް ކޮމިޝަނަށް ކޮޕީކޮށް ފޮނުވާ ސިޓީތަކަށެވެ.

(ވ) "ކޭސް ނަންބަރު" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ކޮމިޝަނުން ތަޙުޤީޤު ކުރަން ނިންމާ މައްސަލަތަކުގެ ތަރުތީބު ދެނެގަތުމަށާއި، މައްސަލައިގެ ދާއިރާ އެނގޭގޮތަށާއި، ހުށަހެޅުނު އަހަރު އެނގޭ ގޮތަށް، ކޮންމެ މައްސަލައަކަށް ދޭ ވަކި ނަންބަރަށެވެ.

ގަވާއިދަށް އަމަލުކުރަން ފެށުން

58. މި ގަވާއިދަށް އަމަލުކުރަން ފަށާނީ، ދިވެހި ސަރުކާރުގެ ގެޒެޓުގައި މި ގަވާއިދު ޝާއިޢުކުރާތާ 6 (ހައެއް) މަސްދުވަސް ހަމަވާ ތާރީޚުން ފެށިގެންނެވެ.